

RECENZIE

Z RODINNEJ KRONIKY VILIAMA ŠIMKU ST. (Zost. Rudolf Ďuriš). Nitra : vl. nákl. 2006, 82 s.

AKO SME BOJOVALI PROTI RUSOM ZA PRVEJ SVETOVEJ VOJNY. (Zost. Rudolf Ďuriš). Nitra : vl. nákl. 2008, 44 s.

Nedávno sa do rúk slovenského čitateľa dostali dve útle publikácie spomienkového charakteru pod názvom *Z rodinnej kroniky Viliama Šimku staršieho* a *Ako sme bojovali proti Rusom za prvej svetovej vojny*. Ide o súbor rukopisných spomienok bývalého učiteľa, evanjelického kantora, a účastníka I. sv. vojny Viliama Šimku (1885, Modra – 1968, Nitra). Tieto z rodinného archívu zozbieral, do tlače pripravil a nakoniec – po neúspešnom hľadaní vydavateľstva či sponzorov – na vlastné náklady aj vydal jeho zať, dnes už vyše 90-ročný Rudolf Ďuriš (*1917). Tento bývalý učiteľ, zostavovateľ knižky, hneď v úvode vysvetľuje aj genézu svokrových spomienok. Boli napísané na popud jeho najstaršieho syna Viliama, teda s mnohoročným odstupom. Radené sú chronologicky, stručne mapujú celý Šimkov život, od útlej mladosti až po mužný vek života. Rukopisné memoáre, ktoré mali na niektorých miestach charakter poznámok, musel zostavovateľ z väčšej časti „preštylizovať, logicky usporiadať, na viacerých miestach doplniť, hranatosť (kostrbatosť) formulácie zaobliť“ (s. 7).

Dielko by malo byť z logického i chronologického hľadiska obsiahnuté v jednej knižnej edícii. Avšak vzhľadom na to, že rukopisná časť pojednávajúca o Šimkových zážitkoch z obdobia rokov 1903 až 1917 bola dlhšie „nezvestná“, prikročil zostavovateľ v roku 2006 k vydaniu aspoň objavenej časti. Tolko na vysvetlenie genézy zrodu dvoch „samostatných“ knižočiek. Neskorší nález stratených listov zošita mapujúcich roky 1903 – 1917 umožnil dodatočné publikovanie aj tejto časti.

I.

Prvý diel spomienok, ktorý vyšiel ešte roku 2006 – *Z rodinnej kroniky Viliama Šimku st.* – obsahuje životné osudy Viliama Šimku a jeho rodiny od prvých rokov života až do polovice 20. rokov 20. storočia, keď sa natrvalo usadil ako učiteľ v Nitre, kde aj dožil.

Začína životom a osudmi svojich rodičov (s. 9-17), uvádza zaujímavé epizódy z rodnej Modry v čase svojho detstva. Pri príležitosti mileniárnych osláv roku 1896, ktoré sa zväčša zvrhli na šovinistickú demonštráciu sily maďarských a maďarónskych živlov, spomína plán „horlivých maďarských vlastencov“ („hazafíkov“) zvaliť pomník Ľudovíta Štúra v Modre. Tento zámer sa nepodaril vďaka strážii, ktorú tu držala slovenská vlastenecká mládež, pripravená dokonca odrezat' ucho každému vandalovi (s. 20). Pokračuje obdobím štúdií na meštianke a v miestnom učiteľskom ústave. Vyštudovať na tomto, vtedy totálne zmaďarizovanom ústave, mohol, ako sám píše, len vďaka ochrannej ruke riaditeľa, ktorá ho držala ako evanjelika („*Riaditeľ bol evanjelik a nás chránil, kde mohol*“, s. 27). Tým potvrdzuje známu skutočnosť zo slovenského života, že evanjelici si ako menšina vzájomne oveľa viac pomáhali a držali spolu. S biľagom pansláva však musel na „učiteľáku“ podávať dvojnásobný vý-

kon ako ostatní spolužiaci, ktorí – aspoň navonok – úplne podľahli maďarizačnému duchu režimu a voči Šimkovi dávali svoj odpor, povýšenie aj ostentatívne najavo.

Obdobie rokov 1903 až 1916, ako sme spomenuli, v tomto dieli spomienok chýba. Avšak zvyšné obdobie vojnovnej anabázy (1917 – 1920) svojou zaujímavosťou a dramatickosťou akoby tento výpadok suplovalo (s. 33-46). Nasledujúca časť knižky totiž približuje zážitky z pobytu v ruskom zajatí a najmä neuveriteľne dlhú legionársku anabázu (zajatecké tábory Omsk, Tomsk, neskôr pobyt vo Vladivostoku a i.).

Zo Šimkových memoárov-poznámok vyplýva, že zajatci c.-k. armády boli pre Rusov „avstriaki“, teda „Rakušáci“. No seba samého označuje skôr ako súčasť Uhrov, Uhorska, „my, Uhri“ (s. 33-34).

Pre Šimka ako čestného Slováka, veriaceho a učiteľa-intelektuála je priam príznačné, že počas dlhých ciest doslova vôkol sveta si domov nedoniesol žiadne cennosti, ale len množstvo kníh. S týmito sa neváhal teperiť aj počas cesty parníkmi svetovými oceánmi a moriami z Vladivostoku až do Terstu (s. 42-44).

II.

Útla knižočka s titulom *Ako sme bojovali proti Rusom za prvej svetovej vojny* je doplnením predošlého diela *Z rodinnej kroniky...*, a ako napovedá samotný názov, venuje sa predošlým kapitole jeho frontovej účasti v 1. sv. vojne, ale aj desaťročiu pred jej vypuknutím.

V prvej, mierovej časti, podáva najmä vlastné zážitky z učiteľskej praxe (s. 4-19). Tú začal vykonávať v roku 1903 na staroturanských kopaniciach Paprad' a Dúbrava. V školách za Uhorska vládli veľké absencie žiakov, najmä dievčat. Deti, hoci oblečené dobre, „chodili bosé až do neskorej jesene. Topánky dostali, až keď začalo mrznúť alebo napadol sneh“ (s. 6). Podobne úbohé ako hospodárske pomery boli aj politické. Maďarizačný režim prísne kontroloval aj také podružné veci ako ochotnícke divadlá na kopaniciach. Na úplný zákaz predstavenia stačilo aj obvinenie z panslavizmu (s. 7).

V roku 1909 sa Ďurišovi podarilo zvláštnou zhodou okolností vyslobodiť z chudobných turanských kopanic. Dostal sa na o čosi lepšie miesto – evanjelickú ľudovú školu v Ašakerti (dnes Nové Sady) pri Nitre. Učiteľské miesto obnášalo aj funkciu kantora miestneho evanjelického zboru. V zmaďarizovanej Kerti sa učilo takmer výlučne po maďarsky; slovenčinu mohol – aspoň podľa zákona – šíriť len na hodinách náboženstva (s. 13).

Avšak aj v tejto, relatívne bohatšej obci pri župnom sídle – Nitre, sa stretal s priam veľkou sociálnou biedou dedinského ľudu. Šimko v zápiskoch uvádza skutočnosti pre uhorské sociálne pomery typické, no o ktorých nechcú niektorí dnešní autori počuť, predovšetkým o negatívnej roli časti židov. V Ašakerti boli v tom čase 4 veľkostatky. „Komu patrili neviem, ale obhospodarovali ich židia ako nájomníci (arendáši) za temer poddanských podmienok, ktoré platili pre ich robotníkov, takzvaných bírešov.“ O skutočnom živote tejto sociálnej vrstvy sa bližšie dozvedal nielen ako učiteľ, ale aj ako sčítací komisár pri sčítaní roku 1910. Dnešnému čitateľovi znie opis sociálnych podmienok týchto ľudí priam neuveriteľne (s. 15). V katastrofálnom stave len pár kilometrov od Nitry boli nielen obydlia poľnohospodárskeho proletariátu, ale aj cesty. „Opravovanie a spevňovanie ciest bol v tom čase neznámy pojem. Niekedy ani dva silné voly nevládali pretiahnuť voz s nákladom cez masu hustého blata.“ Rovnako nelichotivo vyzeral v tom čase v obci aj slovenský národný život: „...obyvatelia Kerti už boli temer pomadžarčení. Mená si už písali maďarským pravopisom. Bolo mi smutno na duši pri pomyslení kam sme to po národnej stránke dospeli a čo nás ešte čaká.“

Zvyšok knižky (s. 20-41) je venovaný vojnovým zážitkom.

Vojna zasiahla do jeho osobného i rodinného života spôsobom, aký si dnešný človek vie sotva predstaviť. Od rodiny, manželky a detí bol totiž odlúčený viac než 6 rokov – od augusta 1914 až do septembra 1920. Všetka časť jeho manželke, ktorá s deťmi statočne prekonala všetky vojnové i povojnové útrapy a na manžela trpezlivo vyčkala!

Príbeh „Veľkej vojny“ sa začal večer, 31. júla 1914, keď sa učiteľ Šimko dozvedel, že na druhý deň ráno musí rukovať. Spať ani nebolo treba, po takej správe totiž nezažmúril oko. 5. augusta už aj odchádzal transport z Prešporka na front. Do bojov bol nasadený hneď v oblasti rieky San, pri mestečku Sandomierz. Boje vo východných Karpatoch, na poľskom území sa podobali jatkým; Šimko spomína straty, pri ktorých z niektorých jednotiek ostali nažive len malé časti. Na začiatku vojny boli aj prípady, keď delostrelecká palba masovo kosila vlastných vojakov. Čím ďalej, tým viac však vojaci naberali skúsenosti, stávali sa ostrieľanejšími. Na pokraji smrti sa Šimko ocitol viackrát, no najmä na sviatok Troch kráľov 6. januára 1915, keď ho úplne zasypala zemina po výbuchu z delostreleckého granátu (s. 25).

Boje v Karpatoch na prelome rokov 1914/1915 boli predmetom už mnohých historických pojednaní. Dodnes však v slovenskej literatúre, historiografii i verejnej mienke pretrvávajú názor, že Slováci v radoch rakúsko-uhorskej armády boli proslovansky orientovaní, politicky a bojovo nespoľahliví a netúžili po inom, ako po zbehnutí na ruskú stranu. Šimko v zápiskoch pomáha vyvracať aj tento mýtus. Hoci bol evanjelickým učiteľom a uvedomeľým Slovákom, a teda nemal najmenší dôvod svoje spomienky písať v „maďarónskom“ duchu, nenájdeme v nich ani náznak nejakej oslabenej bojovej morálky Slovákov. Tí totiž proti Rusom bojovali rovnako ostro, ako aj Maďari či Nemci (s. 27). Počas frontových bojov nik nehľadel na „slovanskú ideu“ a pod. „*Rusov sme zahnali. Okolo štyristo – živých i mŕtvych – sme zneškodnili*“ – píše po rokoch takmer s nádychom vojenskej hrdosti na margo jedného z januárových bojov roku 1915. Ba viacerí Slováci bojovali azda ešte oduševnenejšie, než bolo treba, pričom spomína aj konkrétne prípady bojového hrdinstva a vysokých vyznamenaní (s. 27-28).

Neskôr, v septembri 1916, Šimko padol do ruského zajatia (s. 33). Následne sa ocitol v zajateckom tábore v Darnici pri Kyjeve, potom v Omsku.

Pokiaľ ide o kompozičnú stránku diela, tvoria ju priamo Šimkove memoárové zápisky, štylisticky upravené zostavovateľom knihy. Tento v nevyhnutných prípadoch vstupuje aj priamo do textu, avšak spôsobom, aby to nenarušilo charakter Šimkových zápiskov. A to na miestach, keď sa v Šimkovej pôvodine vyskytla rozsiahlejšia časová či faktografická „medzera“ (napr. s. 34, v prvej knihe na s. 30, 37). Tento vstup robí s jediným cieľom – lepšej informovanosti a orientácie čitateľa. Vstup teda plní podobnú funkciu, ako dopĺňujúce poznámky pod čiarou. Svoje vstupy však mohol zreteľnejšie odlišiť od samotného textu memoárov – typom či veľkosťou písma. Fakty o legionárskej histórii dopĺňuje Ďuriš predovšetkým zo starších prác slovenských účastníkov, autorov, ktoré uvádza na konci knižky (Jesenský, Gacek, Tajovský).

Ďuriš, ako najbližší znalec jeho života, názorov a napokon i memoárov svojho svokra upozorňuje aj na niektoré momenty, ktoré si nemusí každý čitateľ automaticky uvedomiť. Aj v týchto jeho postrechoch vidím kus záslužnej práce. Tak napríklad upozorňuje, že autor zápiskov píše o „*našej krajine*“, čo (odôvodnene) interpretuje tak, že aj ako národne uvedomeľý učiteľ za svoju krajinu pokladal Uhorsko. Ďalej uvádza fakt známy zo staršej spisby, a to pretrvávajúci maďarský duch, ktorý vládol ešte aj v zajateckých táborech. Slováci boli národne „zakríknutí“, a to aj dôstojníci. Možno vrcholom je však Ďurišova konštatácia na margo pobytu v tábore v Tomsku, že „*v zápiskoch starého otca, Slováka od kostí, učite-*

la a evanjelického kantora, nezjavilo sa dosiaľ ani slov o čs. zahraničnom odboji, o čs. vojsku a vojensko-politických aktivitách našich odbojárov od jari 1918“ (s. 35). Šimko v poznámkach takisto nikde nespomína ani Štefánikovo meno. Ďuriš predpokladá, že svokor vstúpil do čs. légii až dosť neskoro po vzniku ČSR, niekedy na jar 1919, a to do 12. streleckého pluku so sídlom v Krasnojarsku.

Fakt neznalosti (či ignorácie?) čs. zahraničného odboja Slováckmi však zmierňuje, resp. dáva do kontextu s údajom, ktorý uvádza zo staršej literatúry, a to, že práve v Tomsku sa z tisíc slovenských chlapov do légii prihlásili len traja...

Knižku možno vyzdvihnúť aj po vonkajšie stránke. Obálka je v oboch prípadoch na peknej grafickej úrovni. Kvalitná je i väzba, čo nebýva ani v dnešných časoch v prípade brožovaných knižiek vždy samozrejmosťou. Textovú časť dopĺňajú fotografie autora spomienok, jeho rodiny či zábery na miesta a objekty jeho niekdajších pôsobísk.

Aj napriek tomu, že v spomienkach, ktoré zanechal Šimko, sú niekedy až prekvapujúco veľké medzery – napr. o jednotke čs. légii, do ktorej bol zaradený, či dátum vstupu do légii (s. 35), ktoré musel doplniť zostavovateľ publikácie, možno spomienkové zápisky Viliama Šimka celkovo pokladať za zaujímavé novopublikované svedectvo. Ako také ho môžu historici, ale i laickí záujemcovia využiť ako kamienok, pomocou ktorého si budú skladať mozaiku veľmi komplikovaného obdobia posledných rokov Uhorska. Dvojnásobne potešujúcou je však skutočnosť, že sa tak deje z osobného nadšenia človeka, učiteľa, laického záujemcu, ktorý je navyše na sklonku svojho života, a na vydanie diela použil časť celoživotných úspor. To môže byť pre mnohých historikov inšpirujúce, ale aj zahanbujúce zároveň.

Martin Lacko

HAZUCHA, Miroslav: ...ÚSPEŠNÍ 40 ROKOV. 1.vyd. Banská Bystrica: VŠC Dukla Banská Bystrica, 2007, 219 s.

Armádný vrcholový šport na Slovensku si onedlho pripomenie šesťdesiat rokov svojej existencie. Za tento čas sa armádni športovci podieľali na mnohých národných a medzinárodných úspechoch, za čo by si nepochybne zaslúžili vydanie profilovej publikácie, ktorá by reprezentatívne zmapovala toto obdobie. Za jeden z takýchto pokusov je možné z určitého pohľadu považovať aj publikáciu Mgr. Miroslava Hazuchu „... úspešní 40 rokov“.

Po formálnej stránke má práca svoje klady a nedostatky, podobne ako po obsahovej. Množstvo fotografického materiálu rôznej kvality, veľkosti a farebného prevedenia pôsobia skôr rušivo. Menej, zato však kvalitnejší, či graficky lepšie spracovaný materiál, by rozhodne pomohol umocniť kvalitu práce aspoň po formálnej stránke. Na druhej strane možno pozitívne hodnotiť dobre riešené tabuľkové prehľady, ktoré sú logicky usporiadané. Ich kvalitu však čiastočne znižuje ich neúplnosť.

Po obsahovej stránke je práca rozdelená do niekoľkých, relatívne samostatných častí. Za najkvalitnejšie je možné považovať časť *Naši olympijskí víťazi*, v ktorej autor nadviazal na publikáciu *Olympijské hnutie na Slovensku*, Bratislava, 1996: (kde je sám spoluautorom). Do tejto časti zaradil nielen olympijských víťazov, ale aj ďalších medailistov. V tomto prípade ide pravdepodobne o chybný názov časti, pretože nie každý medailista je súčasne olympijským víťazom. Do určitej miery možno pozitívne hodnotiť aj záverečnú časť, ktorú nazval *Vojenské olympiády*. Škoda, že túto časť neobohatil o roky 1944 – 1947. Pri zodpovednejšej

práci autora v oblasti heuristiky, by mu nemohlo ujsť, že už pred vznikom Medzinárodnej rady vojenského športu (CISM) bol v roku 1944 založený Telovýchovný výbor spojeneckých vojsk, ktorého Československo bolo zakladajúcou krajinou. V rokoch 1944 – 1947 sa uskutočnilo niekoľko majstrovstiev tejto medzinárodnej vojenskej organizácie. Príslušníci, či už čs. zahraničného vojska, alebo po vojne obnovenej Čs. brannej moci sa zúčastnili na všetkých majstrovstvách, a nie ako autor mylne uvádza len v roku 1946 v Berlíne. Napríklad v roku 1947 na Majstrovstvách spojeneckých vojsk v Baden-Badene zvíťazil v šerme šablou Slovák mjr. V. Artim. Najvýznamnejšie športové podujatie tejto inštitúcie bol „Štít Británie“, toto podujatie autor správne uvádza na s. 7. V družstve však nebol zo Slovenska len pästiar Karol Blesák, ako uvádza autor, ale aj ďalší športovci – pästiar Ondrej Griga a plavec Hans Baderle, člen pred vojnou najúspešnejšieho plaveckého klubu Československa Bar Kochba Bratislava. Ak sa už autor rozhodol tieto uviesť, nie je jasné, prečo vynechal Zimné spartakiády spriatelenej armády (ZSSA), ktorých výsledky uvádza v tabuľkách, kde sa dopustil niekoľkých nedostatkov. Na s.175 uvádza výsledkové tabuľky, pričom pri skokoch neuvádza mostík, na ktorom bolo umiestnenie dosiahnuté. Napríklad „1975 Kavgolov – 1. miesto Karel Kodejška, 3. miesto Karel Kodejška- skoky“. V tej istej tabuľke – rok 1977 – uvádza umiestnenie „1. miesto Jozef Rusko a 2. miesto Jozef Hýsek – skoky“. Táto štatistika je neúplná, pretože Jozef Rusko získal 1. miesto na mostíku P-70 a 2. miesto na mostíku P-90. Rovnako v tejto tabuľke autorovi chýbajú výsledky našich pretekárov: skokana Jána Tánczosa a biatlonistov Petra Zelinku a Pavla Štofana zo VII. ZSSA, ktoré sa uskutočnili v roku 1979 v Zakopanom. Ján Tánczos sa umiestnil na mostíku P-90 na 2. mieste, Peter Zelinka na 20 km trati získal zlato a Pavol Štofán bol na 10 km trati strieborný. V tejto tabuľke autorovi chýbajú aj ďalšie výsledky našich pretekárov skokanov – Martina Švagerku a Jiřího Parmu na XII. ZSSA, ktorá sa uskutočnila v roku 1989 vo Vysokých Tatrách. Martin Švagerko si na veľkom mostíku vybojoval 1. miesto a v súťaži družstiev na veľkom mostíku sa spoločne s Jiřím Parmou podieľali na zisku zlata.

Hore uvedené výhrady z pohľadu celkovej kvality práce považujem za marginálny problém, rovnako ako chyby, ktorých sa pomerne často dopúšťal, keď armádu (1918 – 1939) označil ako Čs. armádu. Tento názov sa začal používať až oveľa neskôr. Správne mal použiť oficiálny názov Čs. branná moc. Oveľa závažnejšie sú však nedostatky, ktoré sa vyskytujú v ďalších častiach práce, predovšetkým v jej prvej časti.

Skôr, ako uvediem konkrétne výhrady k ďalším častiam práce, pokúsím sa odpovedať, prečo sa autorovi nepodarilo splniť cieľ práce jednoznačne a svojou odbornou úrovňou sklzála na úroveň kvality prác vydaných v predošlom období v Dukle Banská Bystrica. Predovšetkým ide o nízku úroveň heuristiky. Zásadných chýb sa však dopustil aj v ďalších etapách spracovania materiálu, a to pri analýze a syntéze prameňov, čo sa v konečnom dôsledku prejavilo miestami až v zmätočnej interpretácii.

Čo sa týka archívnych prameňov, autor ani zďaleka nevyčerpал všetky možnosti. Celkom sa vyhol fondom VHA Bratislava, VÚA Praha a VÚA Olomouc, kde sa nachádzajú informácie nenahraditeľné pre tvorbu serióznej historickej práce v oblasti armádneho športu. Ako autor viacerých publikácií by mal vedieť, že nekritické preberanie informácií z kroník a periodík, kde práce neprešli recenziou, môže viesť k opakovaniu chýb, ktorých sa autori z rôznych dôvodov dopustili. Uvedené chyby autor Miroslav Hazucha nielen zopakoval, ale často doplnil ďalšími nepravdami, pomerne často zmenil aj význam použitých informácií. Prekvapujúci je aj výber ďalších knižných prameňov vzhľadom na tému práce. V niektorých prípadoch mi nie je celkom jasné, aké materiály z uvedených prác použil. Konkrétne z bulletinu, a nie z publikácie, ako mylne uvádza *Olympionici a paralympionici mesta Žilina*. Ako

autor tejto práce si dovoľím minimálne v tomto prípade konštatovať, že táto práca sa problematikou armádneho športu nezaobera. Naproti tomu mi v zozname knižných prameňov jednoznačne chýbajú práce, ktoré s dejinami armádneho športu priamo súvisia. Z množstva spomeniem aspoň tie najvýznamnejšie MAHORITA, I.: *Vývoj armádneho vrcholového športu v rokoch 1945 – 1980*, Praha 1981. ŠÍMA, J.: *Športová reprezentácia ČSLA a jej vývoj od roku 1945 – 1960*, Praha 1963. FRAŇA, M.: *Hokejová Dukla Trenčín, Nová Dubnica* 1994.

V prípade, že sa už autor rozhodol v časti, v ktorej pojednáva o jednotlivých športoch, urobiť akýsi úvod do histórie, mal vychádzať z prác, kde sú spracované dejiny týchto športových odvetví. Opäť z množstva publikácií len niektoré: BOSÁK, E. a kol. *Stručný prehľad vývoja športových odvetví v Československu*. Praha 1969; VITOUŠ, P.: *Malá encyklopédia športu*. Praha, 1980; DEMETROVIČ, E. a kol.: *Encyklopédia telesnej kultúry*. Praha 1988.

Ďalej som presvedčený, že spracovať akúkoľvek tému z histórie dejín telesnej kultúry – armádny šport bol na Slovensku vždy jej súčasťou, bez použitia publikácií takých renomovaných autorov ako prof. J. Perútka, DrSc., prof. J. Kössl, CSc., prof. M. Waic, CSc. a ďalších, nie je celkom možné, alebo má autor spracované vlastné dejiny telesnej kultúry? Ak áno, mal túto svoju prácu uviesť v zozname použitej literatúry. Aj v prípade prof. J. Grexu, CSc. sa domnievam, že existujú ďalšie jeho práce ako napríklad PERÚTKA, J.– GREXA, J.: *Dejiny telesnej kultúry na Slovensku*. UK Bratislava, 1995. a GREXA, J. – NOVÁK, M.: *Naši olympionici*, Bratislava 1978, ktoré sú pre tvorbu kvalitnej práce z dejín telesnej kultúry takmer nenahraditeľným zdrojom informácií, nehovoriac o objektívne presných a hodnotných údajoch, o ktoré sa autor mohol, či skôr mal oprieť. Minimálne diskutabilné je použitie prameňov z časopisov a periodík, ktoré autor uvádza na konci použitej literatúry a prameňov. Ak ich použil, mal podľa môjho názoru v tomto prípade uviesť nielen časopisy, ale aj autora a prácu, pretože inak sa jedná minimálne o etický problém, ktorý by sa u tak skúseného autora, akým je Miroslav Hazucha, nemal vyskytnúť. Na druhej strane je potrebné uviesť, že ak by skutočne čerpal informácie predovšetkým z odborných časopisov *Vojenská história*, *Vojenský profesionál*, *Historická revue* a *História*, nemohol by sa dopustiť takého množstva dezinterpretácií faktov, ktoré boli v odborných príspevkoch týchto periodík uverejnené. Autor nepochybne vie, aká dôležitá je voľba oponenta či oponentov pre výslednú kvalitu práce. PhDr. Igor Machajdík bez akýchkoľvek diskusií patrí k renomovaným telovýchovným historikom, ktorý sa však špecializuje na staršie dejiny telesnej kultúry, čo autor publikácie nepochybne vie. Z tohto pohľadu je preto nepochopiteľné, prečo autor neoslovil aj niekoho, kto sa špecializuje na oblasť vojenskej histórie uvedeného obdobia, napríklad odborného zamestnanca Vojenského historického ústavu v Bratislave, keď už nechcel požiadať niekoho z odborníkov na dejiny telesnej kultúry so širším záberom, napríklad z FTVŠ UK Bratislava alebo dokonca odborníka na dejiny armádneho športu, napríklad z Vojenskej katedry FTVS UK Praha. Ak by tak urobil, istotne by sa v práci nevyskytlo také množstvo faktografických chýb, nepravd, nepresností a protirečení, ktoré v konečnom dôsledku výrazným spôsobom devalvujú odbornú úroveň práce, čo je škoda už z hore uvedeného dôvodu.

Ku konkrétnym pripomienkam k ďalším častiam práce. Najviac nedostatkov, ako som už uviedol, sa vyskytuje v prvej časti *Slovenský vojenský šport v historických súradniciach*, v ktorej sa autor pokúša mapovať históriu armádneho športu. V úvode tejto kapitoly autor polemizuje nad stanovením obdobia vzniku *Útvary slovenského vojenského športu*. S takýmto termínom som sa v žiadnej odbornej ani dobovej literatúre nestretol. Týmto novotvarom chcel autor pravdepodobne označiť počiatok vzniku špecializovaného vojenského celku, ktorého obsahom bol šport na vrcholovej úrovni. S jeho konštatovaním, že za oficiálny

začiatok je považovaný rok 1967, jednoznačne nesúhlasím. V tomto prípade autor prezentuje skôr nezdravý lokálpatriotizmus, pretože sám toto svoje tvrdenie na s. 7 vyvracia, keď uvádza „*Oddiel armádnych pretekárov (OAP) možno hodnotiť ako prelomový moment vo vývoji vojenského športu.*“ Na tej istej strane v druhom stĺpci sám konštatuje, že „*OAP mal znaky vrcholového športového strediska.*“ Som presvedčený, že ak by autor stanovil presne dátum vzniku armádneho vrcholového športu na Slovensku, mohol by do časti *Naši olympijskí víťazi* zaradiť také osobnosti ako Ján Zachara a Pavol Schmidt. Autor nesprávne stanovil aj začiatok existencie armádneho vrcholového športu v Banskej Bystrici, pretože podľa archívnych prameňov je to rok 1965. Na s. 6 uvádza „*Podpora štátu pre šport bola síce nedostatočná, nevnímajúc šport v armáde, avšak v jej rámci prosperovali preferované typické odvetvia jazdectvo, šerm, strelba čiastočne i moderný päťboj a špecializovaná zložka športové letectvo.*“ Nepoznám obdobie v našich dejinách, kedy športovci konštatovali, že podpora štátu je dostatočná. Konštatovanie, že šport v armáde v tomto období nebol podporovaný, odráža „úroveň“ poznatkov autora o tomto období armádneho športu. Stručne v Čs. brannej moci bola športová činnosť výrazne podporovaná, a to nielen finančne. Na Slovensku vojenská správa vybudovala množstvo športovísk (krytých aj poľných telocviční, kúpalísk a herní). Vojaci sa mali možnosť zúčastniť na množstve športových podujatí, vojenských, ale aj civilných. Povinnosť ich organizácie bola ukotvená dokonca v služobnom predpise, ktorý platil v rokoch 1920 – 1934. Od roku 1923 sa pravidelne organizovali armádne majstrovstvá ako postupové súťaže. Vojenské osoby mali možnosť byť aktívne v činnosti telovýchovných organizácií a zúčastniť sa na ich zletoch, a to bez použitia dovolenky. Až neskôr v druhej polovici tridsiatych rokov dvadsiateho storočia význam športu v príprave vojsk začal upadať. To, že armáda zabezpečovala výber a prípravu svojich príslušníkov v jazdectve, šerme, streľbe a modernom päťboji, vyplývalo skôr z branného charakteru týchto športových odvetví. V žiadnom prípade však z tohto nemožno dedukovať, že práve tieto športy boli preferované. Výber moderných päťbojárrov sa uskutočňoval z pomerne malej skupiny záujemcov. Armádne majstrovstvá v tomto športe sa uskutočnili len raz v roku 1928. Víťazom sa stal V. Artim, neskorší veliteľ OAP. S touto problematikou sa mohol autor pomerne dobre oboznámiť v mojom príspevku *Armádna telovýchova a šport v rokoch 1918 – 1939* uverejnenom vo *Vojenskej histórii* č. 2, 2003. Na s. 6 uvádza, že „*Ministerstvo národnej obrany sa podieľalo iba na zabezpečení príslušníkov brannej moci na olympijské hry.*“ S obsahom tejto vety nie je možné súhlasiť. Napokon sám autor už na tej istej strane v časti *Prvým bol šermiar – dôstojník Jozef Benedik* hovorí o jeho účasti na majstrovstvách Európy, na ME armád a na pretekoch Malej dohody. Na všetkých týchto podujatiach sa tomuto dôstojníkovi vytvorili osobitné podmienky už v príprave, ale aj samotná účasť bola realizovaná formou služobnej cesty. Čs. branná moc teda zabezpečovala prípravu svojich príslušníkov nielen na olympijské hry. Účasť na pretekoch armád Malej dohody bola výrazne zo strany MNO podporovaná, a to napriek tomu, že sa začali organizovať až v tridsiatych rokoch, kedy, ako som hore už uviedol, význam športu v príprave vojsk začal upadať. Na s. 6 uvádza „*V Čs. armáde išlo viac o služobnú telovýchovu ako o záujmovú či výkonnostnú a k takej smerovala aj Vojenská telocvičná škola, pôsobiaca v Prahe v rokoch 1920 až 1933.*“ Ak by autor skutočne použil materiály uvedené v zozname použitej literatúry, napríklad *Vojenského profesionálu*, kde bola publikovaná práca *Vojenská telocvičná škola 80-ročná tradícia prípravy telovýchovných dôstojníkov* č. 1-2, 2001, s.117-121, nemohol by uviesť takúto chybnú informáciu. Na s. 7 uvádza „*.....boli povolaní futbalisti a hokejisti do Bratislavy.*“ Takúto informáciu som nikdy nepublikoval. Správne, že „*všetci športovci z prvého pešieho a tretieho oddielu delostreleckého pluku boli sústredení.*“ Takýto svojský prístup interpretácie či skôr dezinterpretácie po-

užil aj na s. 7. „*OAP malo odbory: atletiky (v ňom bola aj ťažká atletika)*“. V OAP nikdy nebola ťažká atletika. Túto informáciu nemohol prevziať z dobovej tlače a ani uviesť z mojich prác, ktoré mal k dispozícii, rovnako ako informáciu na str. 7, kde uvádza, že Vojenská telocvičná škola vznikla pri Vojenskej akadémii v Bratislave. Táto škola mala vykonávať činnosť v priestoroch VA Bratislava, ale nikdy svoju činnosť riadne nerozvinula, a zostalo len pri zámere. Nevie, odkiaľ hore uvedenú informáciu čerpal, pretože moju prácu v zozname použitej literatúry neuviedol. Rovnako zavádzajúca je polopravda na s. 7 „*tiež vojenské, najmä vo futbale a lyžovaní*“. Pravidelne sa uskutočňovali v tomto období len v lyžovaní. V roku 1943 sa v slovenskej armáde začala organizovať dlhodobá súťaž vo volejbale, futbale a stolnom tenise, pre vojnové pomery sa však nedokončila. Na s. 7 v časti *Nové formy športu v čs. armáde ATK a ÚDA* uvádza, že „*v krátkom čase už v roku 1945 vzniklo telovýchovné oddelenie*“. V tomto prípade je potrebné spresniť, že najskôr vznikla skupina a až po tom oddelenie, jeho existencia bola krátka, pretože už v roku 1947 bolo opäť zmenené na skupinu. Je škoda, že autor nevenoval pozornosť vzniku a činnosti Roty vojenskej telovýchovy v Bratislave, keď sa už venoval na s. 8 Vojenskému telovýchovnému zväzu, ktorý existoval necelé dva mesiace. Na s. 8 uvádza „*V roku 1952 boli vynikajúci športovci sústredení do Armádneho telovýchovného útvaru (ATÚ) a reprezentanti do Športového telovýchovného zväzu Ústredného domu armády (ÚDA)*“. Nie je to pravda, pretože v ATÚ boli športovci vykonávajúci prezenčnú službu a príslušníkmi ÚDA v tomto čase boli športovci-vojaci z povolania. Na s. 8 uvádza „*Zo slovenských športovcov v zelenom súkne.....v boxe Július Torma (Londýn)*“. J. Torma bol v čase svojho štartu na OH v Londýne členom ŠK Baťovany. Táto informácia sa uvádza v publikácii GREXA, J. – SOUČEK, L.: *Slovensko v znamení piatich kruhov*. Bratislava 2007, s. 40. Túto publikáciu Miroslav Hazucha sám lektoroval.

Na s. 8 sa autor venuje ČH Bratislava. Vsunutie športu z rezortu Ministerstva vnútra do problematiky armádneho športu, ktorému sa autor venuje doslova telegraficky, nemá opodstatnenie a ani logiku, pretože narušuje už aj tak skokovitý výklad vývoja armádneho športu. Túto chybu autor zopakoval v tejto časti niekoľkokrát. Úplne zmätočná je informácia, ktorú podáva na s. 8 „*V roku 1956 bol oddiel reprezentantov rozpustený a väčšina športových družstiev bola premiestnená mimo Prahu, iba vrcholoví športovci boli sústredení pri Vojenskej telovýchovnej škole M. Tyrša v Prahe*“. Štatút vrcholového športovca mal každý príslušník AŠD, a nielen AŠD pri Vojenskej telovýchovnej škole M. Tyrša v Prahe. Rovnako nemôžem celkom súhlasiť s jeho tvrdením na s. 8 „*Súčasťou rozhodnutia bola kritika štátneho direktívneho riadenia a snaha oživiť šport cez vojenské posádky zakladaním VTJ Dukla*“. Skutočne išlo o snahu oživiť armádny šport v regiónoch, ale nie zakladaním VTJ Dukla, ale práve prostredníctvom decentralizácie armádneho vrcholového športu umiestnením niektorých AŠD v rôznych posádkach podľa ich športových tradícií a záujmu. Na s. 8 autor hovorí „*Medzistupňom k vrcholovému stredisku boli najprv Vojenské sokolské jednoty*“. Ak vojenské sokolské jednoty boli medzistupňom, aký bol potom základný stupeň...? Vojenské sokolské jednoty boli základnou organizačnou jednotkou armádneho záujmového, respektíve výkonnostného športu. Na s. 8 tvrdí, že „*.....najznámejší boli futbalisti v Trenčíne a Brezne*“. Autor asi nevie, že ide o jedno a to isté družstvo, ktoré bolo v roku 1958 premiestnené z Trenčína do Brezna. Na s. 8 autor konštatuje, že „*Najvýznamnejšími boli.....hokejisti.....a Žiline*“. V Žiline bol oddiel ľadového hokeja VSJ, ale hral len regionálnu súťaž. V žiadnom prípade ho nemožno označiť za najvýznamnejšie družstvo. Na s. 8 „*Významnejšie výsledky dosahovali.....ragbisti v Bratislave... Títo i ďalší nadšenci robili svoje športy popri vojenských povinnostiach*“. V tejto časti autor zmiešal vrcholový a výkonnostný šport, pretože bratislavskí ragbisti mali štatút AŠD, čím samozrejme nechcem vyvracať skutočnosť,

že boli nadšenci. Bez nadšenia sa výkonnostný, nehovoriac už o vrcholovom športe, snáď ani nedá robiť. Na s. 8 v časti *Armádny vrcholový šport v AS a ASVŠ* uvádza: „*Najlepší športovci zo Slovenska naďalej rukovali do stredísk na českom území.*“ Samozrejme, že vybral len niektorých a aj tu urobil chyby. Napríklad, moderný päťbojár V. Černý pôsobil v ATK, resp. ÚDA, a nie v AS, resp. ASVŠ. Pri reorganizácii armádneho vrcholového športu v roku 1956 bol moderný päťboj vyradený zo základnej zostavy. Autor si pletie obdobia. Na s. 9 použil vetu: „*Na mnohých miestach začínali vojenský športovci doslova na kolene, preto až po rozhodnutí vlády boli v roku 1974 v novej koncepcii premenované AS na ASVŠ Dukla...*“ Z tejto vety vôbec nie je jasné, čo ňou chcel autor povedať. Opäť mu chýbajú poznatky, čo priniesli zmeny súvisiace s premenou AS na ASVŠ. Na s. 9 uvádza „.....*v podobe decentralizácie ASVŠ pod vojenské okruhy. Až opätovný návrat všetkých ASVŠ pod pôvodné vedenie znamenal zlepšenie,*...“. V žiadnom prípade nešlo o decentralizáciu, ale vytvorenie medzistupňa v systéme riadenia so snahou zabezpečiť strediská lepšie, najmä po materiálno-technickej stránke. Je však pravdou, že tento model sa neosvedčil, a preto došlo k zmene. Telovýchovné oddelenia ZVVO a VVO boli transformované na skupiny a prestali byť článkami v systéme riadenia armádneho vrcholového športu. V rámci reorganizácie armádneho športu v roku 1985 došlo k opätovnému rozdeleniu vrcholového a výkonnostného športu. Armádny vrcholový šport začala riadiť Správa vrcholového športu. Teda nedošlo k návratu pod pôvodné vedenie. Nie je možné súhlasiť ani stvrdením, že všetkých, pretože k 1. aprílu 1985 bolo zrušené ASVŠ Dukla Olomouc. Na s. 9 „*velitelia... Karel Černý v rokoch (1972 – 1977).*“ Presnejšie, Karel Černý v rokoch 1972 –1975 vykonával funkciu zástupcu veliteľa pre šport a bol len poverený zastupovaním veliteľa a až v priebehu roku 1975 bol ustanovený za veliteľa. Na str. 9 uvádza „*Terajším riaditeľom VŠC Dukla od 1. júla 2001 je Lubomír Roško.*“ Pravdepodobne ide o chybu autora z nepozornosti. Lubomír Roško bol od 1. júla 2001 riaditeľom AŠK Dukla Banská Bystrica. Riaditeľom VŠC Dukla sa mohol stať až od 1. januára 2006, keď vzniklo VŠC Dukla Banská Bystrica, čo autor sám uvádza na str.10. Na str. 9 autor preskočil jedno obdobie (1990 – 1992), v ktorom ASVŠ Dukla Trenčín riadila AŠD basketbalu a AŠD šermu Dukla Olomouc a AŠD cestnej cyklistiky Dukla Brno. Na str. 10 použil skratku AS. V tomto období to neboli AS, ale ASVŠ. Na str. 10 „*....Attila Szabó v roku 1989. Aj tu sa premietlo členstvo vynikajúcich športovcov v Duklách na Slovensku.*“ Attila Szabó bol ešte v roku 1992 členom Dukly Praha, a nie Dukly na Slovensku.

Prezentácia jednotlivých športov, tak ako ju uvádza autor v ďalšej časti, nebola podľa môjho názoru systémovo vhodne volená. Za oveľa logickejší prístup považujem rozdelenie podľa Armádnych športových družstiev (AŠD), ktoré boli základným článkom v štruktúre armádneho vrcholového športu. Ak by zvolil autor tento prístup, pravdepodobne by sa vyhol takým disproporciám, ako je napríklad rozdiel v prezentácii športovej kulturistiky a športovej gymnastiky. Objektívne treba priznať, že aj rozdelenie podľa AŠD má určité úskalia, pretože niektoré AŠD zanikli a športovci týchto družstiev pokračovali pod AŠD rôzne, a to plynule alebo s určitým časovým odstupom.

Pripomienky k jednotlivým športom.

„**Atletika**“ – podľa autora, ako prezentuje v úvode, „... šíri atletika oveľa dlhšie slávu, ako je oficiálna 40-ročná existencia“. Pri tejto vete sa nakrátko pristavím. Je história Československa aj históriou Slovenska? Ak áno, potom oficiálna história tohto športu je skutočne oveľa dlhšia ako 40 rokov. Týmto tvrdením autor popiera svoje názory, ktoré prezentoval v článku *Uhorskí olympionici so slovenskými koreňmi*. (História, č. 6, 2005, s. 34-35). V tomto príspěvku sa snaží čitateľom vysvetliť okrem iného, prečo história Uhorska je aj históriou Slovenska. V časti *Atletika*, podobne ako aj v ďalších športoch, sa autor snaží minimálne pri-

krášliť ich históriu uvádzaním mien športovcov, ktorí prešli Duklou, ako napríklad Jozef Plachý, ktorý bol v bystrickej Dukle len krátky časový úsek. Rovnako som presvedčený, že uvádzať výkony, štarty na významných podujatiach či umiestnenia, ktoré dosiahli športovci mimo obdobia, kedy boli v Dukle, nie je správne a objektívne. Armádný šport počas svojej existencie dosiahol množstvo úspechov, svoju históriu vylepšovať týmto spôsobom nepotrebuje.

„**Biatlon**“ – v tejto časti autor označuje Vojtecha Pavelicu za priekopníka prvej formy biatlonu v podobe vojenských hliadok. Vojtech Pavelica (10. 3. 1914 – 4. 7. 1987) je skutočne osobnosťou, ktorá vyzrela na pretekára národnej úrovne počas pôsobenia v OAP. Pripisovať mu priekopníctvo v biatlone je však neobjektívne. Preteky vojenských hliadok so strelbou sa na Slovensku začali uskutočňovať minimálne od roku 1923. V tom čase mal V. Pavelica len deväť rokov

„**Cestná cyklistika**“ – autor uvádza na s. 69, že „...príčinou toho, že sa trénerovi Danielovi Gráčovi nepodarilo realizovať svoje odborné i praktické kvality bolo pre stále zmeny, presúvanie a rušenie družstva cestárov“. Dovolím si tvrdiť, že opak je pravdou. Cyklisti, a to nielen pri ASVŠ Dukla Trenčín, nedosahovali úroveň iných športov, preto sa hľadali cesty, ako túto situáciu zmeniť a zefektívniť. Preto sa navrhovalo premiestniť AŠD dráhovej cyklistiky a AŠD cestnej cyklistiky k ASVŠ Dukla Praha. Výsledkom bolo, že AŠD dráhovej cyklistiky zostalo v Bratislave a AŠD cestnej cyklistiky bolo premiestnené k AŠD cestnej cyklistiky v Brne, ktoré bolo detašovaným pracoviskom ASVŠ Dukla Praha. V jeho zostave bolo aj AŠD dráhovej cyklistiky zo zameraním na stíhačské disciplíny.

„**Džudo**“ – autor na s.75 tvrdí, že „V čs. vojenskom športe bolo džudo už do počiatku organizovaných foriem.“ S týmto tvrdením sa nedá nijako stotožniť. Ak by autor mal informácie z publikácie BOSÁK, E. a kol.: *Stručný prehľad vývoja športových odvetví v Československu*. Praha, 1969 kde sa na s. 136-146 uvádza história džuda, vedel by, že jiu-jitsu predchodca džuda bolo v armáde v počiatku organizovaných foriem len ako súčasť služobnej telovýchovy. Prvý oddiel džuda pri MNO vznikol až v roku 1935. Prvý civilný oddiel bol založený v Prahe v roku 1924. V prípade „...do počiatku...“, ide asi o preklep, správne...*od počiatku...*“

„**Futbal**“ – na s. 83 uvádza „Za skutočnú predchodkyňu po vojenskej linke možno považovať PDA (1953), DA (1954) a VTJ (1956).“ Ak sa už autor pokúsil o historický vstup, mohol uviesť futbalovú jedenástku VT Parašut, ktorá bola bezprostredne po skončení druhej svetovej vojny najvýznamnejším armádnym futbalovým družstvom na Slovensku. VT Parašut bola organizovaná pri 2. pešej divízii v Banskej Bystrici. Na s. 83 uvádza „Prvý vojenskú futbalovú rotu...“ Oficiálny názov bol športová rota. Na s. 83 „Od 1. júla 1993 sa futbal stal príspevkovou organizáciou mimo AŠK.“ K vzniku AŠK došlo až po Kolégiu ministra národnej obrany, ktoré sa uskutočnilo 30. marca 1994. Teda futbal sa stal v tom čase príspevkovou organizáciou mimo ASVŠ, a nie AŠK. Napokon autor sám na s. 10 uvádza, že až „Od roku 1994 mali strediská názov Armádný športový klub (AŠK)“.

„**Kulturistika a fitness**“ – na s. 89 uvádza „Oficiálne na našom území od roku 1968, kedy vznikol zväz a uskutočnili sa v Bratislave prvé majstrovstvá.“ S touto informáciou nesúhlasím, pretože v publikácii DEMETROVIČ, E. a kol.: *Encyklopédia telesnej kultúry*. Praha 1988 sa uvádza, že samostatný Československý zväz kulturistiky vznikol v roku 1969, a že prvá oficiálna súťaž sa v Bratislave uskutočnila v roku 1964. Zo zoznamu *Literatúra a pramene* nie je jasné, odkiaľ informáciu čerpal.

„**Ladový hokej**“ – na s. 93 uvádza „..... hokejisti prišli z Opavy do Trenčína v roku 1956“. Opäť musím konštatovať, že táto informácia nie je pravdivá. V publikácii FRAŇA, M.: *Hokejová Dukla Trenčín Nová Dubnica*, 1994, sa uvádza, že Dukla Trenčín vznikla v roku 1958

premiestnením Dukly Prešov. Ešte v roku 1958 došlo k premiestneniu do Hodonína a po roku do Opavy. Z tohto mesta sa hokejová Dukla opäť v roku 1962 dostala do Trenčína. Na s. 93 opäť zopakoval chybu ako pri futbale, že „od 1. júla 1993 je samostatná Dukla mimo AŠK. Má byť mimo ASVŠ“.

„**Lyžovanie**“ – na s. 99 autor tvrdí, že...„od 1. januára 1966 vytvorili prvú športovú rotu“. Športová rota bola vytvorená už v roku 1965.

„**Moderný päťboj**“ na s. 105 „Pri zrode prvého družstva moderného päťboja bol český dôstojník Otto Jemelka...“ Prvé družstvo v rámci armádneho vrcholového športu vzniklo už po zlúčení ATÚ a ÚDA v roku 1953. Autor pravdepodobne uvádza družstvo moderného päťboja, ktoré bolo založené v roku 1970 pri odlúčenej základni AS Dukla Banská Bystrica v Liptovskom Mikuláši. Na s. 105 „Obaja boli vtedy príslušníkmi prvého Armádneho telovýchovného klubu- ATK.“ Karel Bártů a Otta Jemelka nemohli byť v tom čase príslušníkmi ATK. Armádný telocvičný klub, a nie telovýchovný, vznikol až po skončení OH v Londýne 1948, a to 1. októbra 1948. V prípade moderného päťboja musím vyjadriť osobné pohlavanie nad tým, že autor ako priekopníka tohto športu neuviedol osobu Vojtecha Artima, ktorý v roku 1928 vyhral prvé armádne majstrovstvá v modernom päťboji a v roku 1948 ako tréner zabezpečoval prípravu vojenskej skupiny t.j. E. Zátópka, K. Bártů a O. Jemelku na OH v Londýne 1948.

„**Plávanie a vodné pólo**“ – na s.111 autor uvádza „V podmienkach, v akých od začiatku pracovali plavci i vodní pólisti, ťažko mohli dosiahnuť výnimočné výsledky.“ Touto vetou popiera svoje tvrdenie na tej istej strane „prví plavci prišli do Žiliny v roku 1974“. S vetou na s. 111 nie je možné súhlasiť aj preto, že to boli práve podmienky – vôbec prvý krytý 50 m olympijský bazén v Československu a kvalitné výkony pólistov VTJ Dukla Žilina, ktoré rozhodli o vytvorení detašovaného AŠD plaveckých športov v Žiline Na tej istej strane „.....a tam bolo ich družstvo po desiatich rokoch zrušené.“ Skutočne v návrhu „Východiská a opatrenia k riešeniu otázok ďalšieho rozvoja športu v ČSLA“, bol zámer zrušiť celý AŠD plaveckých športov pri ASVŠ Dukla Banská Bystrica. Napokon však došlo len k vyradeniu družstva vodného póla a k jeho premiestneniu do Plzne, kde vykonávalo činnosť družstvo vodného póla VTJ Dukla Plzeň pri VÚ 5924 Plzeň.

„**Rýchlostná kanoistika**“ – úvodné hodnotenie, ktoré autor na str.115 označil za „paberovanie“, je v protiklade s ďalším jeho hodnotením.

„**Športová strelba**“ – na s. 123 uvádza „Po presídlení do Banskej Bystrice v roku 1975 a rozšírení počtu pretekárov sa markantne rozšíril počet úspešných výsledkov.“ Ako je možné, že družstvo s takými markantnými výsledkami bolo v roku 1985 pri ASVŠ Dukla Banská Bystrica zrušené? Na s. 123 uvádza „Začiatkom roka 1993 začali v AŠK strelci....“ V roku 1993 nebolo AŠK, ale ASVŠ.

„**Vzpieranie**“ – v zozname olympionici-vzpierači na s. 139 uvádza Rudolfa Lukáča ako člena Diana Orol Ružomberok: nie je jasné, z akého dôvodu ho zaradil do armádneho športu, pravdepodobne opäť jeden z mnohých pokusov prikrášlenia histórie.

„**Ostatné športy**“ – autor na s. 161 hovorí o rozdelení nosných športov, ktoré uviedol samostatne. S jeho klasifikáciou tak, ako ju podáva, nesúhlasím, pretože kulturistika a fitness nemalo nikdy samostatné AŠD, ale bolo pod AŠD rôzne. Naproti tomu športová gymnastika (1948 – 1990), stolný tenis (1985 – 1990) a volejbal (1970 –1985) mali samostatné AŠD a boli jednoznačne v čase uvedenom v zátvorke nosnými športmi armádneho vrcholového športu. Niektoré športy, ktoré uvádza, boli v Dukle reprezentované jednotlivcom, poprípade malou skupinou športovcov, a preto boli zaradené do AŠD rôzne. Nesúhlasím ani s tým, že niektoré športy zanikli. Napríklad basketbal bol v roku 1970 na niekoľko mesiacov odlú-

čeným AŠD AS Dukla Banská Bystrica, čo autor ani neuviedol AŠD šermu bolo v zostave AS Dukla Banská Bystrica v rokoch 1970 – 1974, potom bolo premiestnené do ASVŠ Dukla Olomouc. AŠD šermu a basketbalu Dukla Olomouc a AŠD cestnej cyklistiky Dukla Brno boli v rokoch 1990 – 1992 odlúčenými AŠD ASVŠ Dukla Trenčín.

Armádny vrcholový šport má v dejinách telesnej kultúry Slovenska osobitné postavenie. Nielen preto, že vznikol práve na Slovensku, v čase pre šport mimoriadne nepriaznivom, ale aj preto, že v systéme nášho telovýchovného hnutia mal vždy významné postavenie. Preto nie je potrebné jeho históriu prikrášľovať alebo opravovať podľa lokálnych záujmov tak ako ju v svojej práci prezentuje autor publikácie „...úspešní 40 rokov“ Miroslav Hazucha, ale naopak je potrebné jeho históriu kriticky a objektívne zhodnotiť. Len takýto prístup môže napomôcť jeho ďalšiemu napredovaniu v rezorte ministerstva obrany.

Peter Bučka

ANOTÁCIE, GLOSÝ

VOGELTANZ, Jan: *MALÝ SLOVNÍK STAŘÉHO VOJENSKÉHO NÁZVOSLOVÍ*. Ilustrace Jiří Procházka. Paseka, Praha – Lito-myšl 2008. 142 s.

Zdá sa, že volanie po solídnom slovníku vojenských historických pojmov nie je aktuálne len na Slovensku, ale aj v susednej Českej republike, ktorá je nám v tomto smere najbližšia – čo do problémov a ich riešení.

V poslednom štvrtroku 2008 sa na knižnom trhu objavila zaujímavá publikácia českého autora s českými ilustráciami. Je to čiastočne menšie prekvapenie, najmä keď naše (myslím tým slovenské i české) kníhkupectvá zavaluje lavína prekladovej literatúry, často významovo vzdialenej od našich tradícií, inokedy zase s nie príliš kvalitným prekladom.

V úvode svojej práce sa autor snaží vy-medziť problematiku chronologicky, ale nie úplne. Autor sa chce zamerať predovšetkým na obdobie 17. – 19. storočia „s niektorými presahmi do dvadsiateho storočia“ – ako sám píše. Chýba však vecné vymedzenie obsahu – či sa bude týkať pozemných vojsk a ich organizácie, alebo aj vojsk, s ktorými sme v Čechách ani na Slovensku nemali takmer žiadne skúsenosti (námorníctvo), alebo či sa bude venovať zbraniam a ich jednotlivým druhom, organizácii vojsk, uniformám, vyznamenaniam a ďalším oblastiam vojenstva.

Autor v úvode uvádza, prečo svoj slovník nazval malým: údajne je to len „zlomok z rozsiahlej oblasti encyklopedických hesiel zahrnutých do širokého záberu odborných vojenských slovníkov“ – žiaľ, chýba odkaz na odbornú literatúru, takže o ktoré slovníky by malo ísť, si čitateľ môže doplniť len na základe svojich skúseností a znalostí literatúry, ktorú pozná z iných zdrojov.

Autor sa však dovoľáva jednej práci – *Real und Conversationslexikon* z roku 1748, vydané v Rezne, hoci na záver svojho úvodu uvádza, že heslá z tohto slovníka obsahujú vecné omyly! Z tohto slovníka potom dosť často cituje v jednotlivých heslách, prípadne citáty zo slovníka tvoria hlavné heslá bez akýchkoľvek vlastných alebo súdobých doplnkov (napr. na stranách 68, 132, 133).

Dovedna slovník obsahuje 160 hesiel, ktorých zoznam je uvedený na konci publikácie (s. 139-141). Zdá sa mi to trochu nadbytočné, ale čitateľ si môže urobiť aspoň rýchly prehľad o tom, ktoré heslá sú spracované, a ktoré nie.

Najlepšie sa čitateľ orientuje priamo pri čítaní hesiel, ich vzájomnej prepojenosti, porovnaní rozsahu jednotlivých hesiel, ktorý by mal korešpondovať s ich hierarchiou a významom. Pri podrobnejšom čítaní však čitateľ začne narážať na rôzne chyby a nedôslednosti.

Najviac hesiel (takmer polovicu) sme našli z oblasti, ktorú sme označili ako druhý vojenských jednotiek. Nájdeme tam heslá vojakov alebo vojenských jednotiek pomenovaných podľa druhu zbraní (*arkebuží, artilerie, kyrysník, mušketyr, švališér*) alebo podľa vojenského nasadenia (*hulán, granátník peší i granátník jízdní, janičár, kozáci, myslivec peší i myslivec jízdní*) či podľa funkcií (*plukovní ubytovatel, plukovní vozmistr, plukovní zásobovatel*). Tiež sú tu heslá venované špeciálnym jednotkám (*minér, pionýr, pontonýr*). Svoje miesto si tu našlo aj jediné heslo venované ženskej časti vojska – *markytánka*.

Druhú veľkú skupinu (asi 30 hesiel) tvoria heslá hodnostných označení v rôznych druhoch vojsk (peších, jazdeckých i námorných) od *adjutanta* cez *brigádyra, generála*, rôznych pomenovaní kapitánov (*zbrojní, námořní, kapitán-generál, kapitán-poručik*) plukovníkov a ďalších hodnostných označení.

Ostatným skupinám pojmov sú venované menšie počty hesiel. Zo zbraní je uvede-

ných 14 pojmov (napr. *bomba, falkonet, flinta, granát, kanón, karabína, partyzána*), vojenskej výstroji je venovaných sedem hesiel (*bandalír, korneta, plukovní znamení*), vojenským inštitúciám päť hesiel (napr. *admiralita, invalidovna, plukovní soud*).

Z hesiel venovaných obranným funkciami sa čitateľ dozvie o pojmoch ako *citadela, embuskáda, fašina, palisáda, pevnost*, z taktických presunov vojska nájdeme heslá *kontramarš, konvoj, linie, retiráda*. Na prekvapenie z oblasti uniforiem a vojenského oblečenia sú v *Slovníku* uvedené len štyri heslá (*čáko, kašket, piklhauba, portepé*).

Zoznam hesiel ešte neodráža ich kvalitatívne spracovanie. Mnohé heslá sú spracované podľa uvedeného starožitného *Lexikonu* s menšími aktuálnymi doplneniami (s. 68, 84-85, 107, 118, 132), takže čitateľ sa nedozvie veľa podrobností o konkrétnych pojmoch. Iné heslá sú spracované kvalitne, v niektorých prípadoch veľmi podrobne, len škoda, že v závere publikácie chýba zoznam literatúry, takže sa nedozvieme, odkiaľ autor svoje informácie čerpal. Pritom podrobne sú spracované heslá, ktoré sa menej dotýkajú stredoeurópskeho priestoru, viac napr. štátov, ktoré mali námorníctvo (*galéra, kapitán* a ďalšie príbuzné pomenovania – s. 60-61, *marinář*) alebo iných veľkých štátov (napr. heslo *invalidovna* – spracované predovšetkým vo Francúzsku bez akejkoľvek zmienky o podobných inštitúciách v Rakúskej monarchii).

Pri čítaní jednotlivých hesiel zostane čitateľ čiastočne sklamaný. Priamo v texte alebo na obrázkoch sa objavujú niektoré pojmy, ktoré v *Slovníku* vôbec nie sú vysvetlené, alebo len niekoľkými slovami v iných heslách. Na s. 18 je napr. vyobrazenie francúzskeho fyzilíra, ale aký druh vojakov to bol, sa nedozvieme. Podobne na s. 26 sa spomína *escopetterie* (v texte aj pojem *trombón*), ale samostatné heslo tento druh zbrane nemá, hoci je čitateľom oveľa známejšie ako francúzsky pojem.

Podobne by sme zbytočne hľadali mnohé

heslá venované či už zbraniam, vojenským jednotkám, výstroja alebo iných oblastí.

Recenzovaná publikácia je určite užitočným príspevkom k vojenskej terminológii, určeným pre širokú čitateľskú obec, ale vážnejší záujemca bude musieť siahnuť ešte stále po nejakej zahraničnej publikácii, ak si chce rozšíriť svoje vedomosti. Mnohé heslá sú spracované nedostatočne, mnohé heslá chýbajú – heslá je asi tvorené viac náhodne ako systematicky, spracované heslá nie sú vzájomne prepojené.

Zároveň je ale táto publikácia výzvou aj pre slovenských odborníkov, aby sa čo najskôr začalo pracovať na podobnej publikácii, ktorá by slúžila slovenským čitateľom a záujemcom o vojenské dejiny.

P. Valachovič

MIKLOŠÍK, František: *VZPOMÍNÁNÍ NA ŠEDESÁT LET ŽIVOTA S VOJENSKOU GEOGRAFICKOU SLUŽBOU*. Brno : Univerzita obrany 2008, 144 s.

Históriu Vojenskej geografickej (skôr zemepisnej a potom topografickej) služby, jej úspechy i neúspechy, tvoria osudy jednotlivcov, ktorí v nej alebo pre ňu pracovali v rôznych obdobiach na rôznych postoch. Na to poukazuje vo svojej publikácii plukovník vo výslužbe profesor Ing. František Miklošík, DrSc., rodák zo Šintavy, okr. Sereď. Rozpráva v nej svoj osobný príbeh, ako ho vo svojej šesťdesiatročnej histórii – od 1. 9. 1948, keď nastúpil ako elév na kartografický odbor Vojenského zemepisného ústavu v Prahe, až do 31. 8. 2008, keď toto rozprávanie končí – prežíval, ako sa v rôznych situáciách správal, rozumovo i citovo ich hodnotil, zaujímal k nim stanoviská, prijímal a niesol za svoje rozhodnutia zodpovednosť. Je to príbeh v podstate aj o tom, ako byť v podmienkach geografickej služby pánom svojho osudu i svojej rodiny, o snahe získať kvalifikáciu a vykonávať užitočnú prácu, ktorá človeka uspokojuje.

Z publikácie je zrejmé, že autorov život v opisovanom období prebiehal na pozadí významných politických zmien a rýchleho vedecko-technického pokroku. To výrazne ovplyvňovalo ako odborné zameranie, tak i spôsoby práce vojenskej geografickej služby. Vznikala naliehavá potreba odborného rastu jej príslušníkov, a tým aj príležitosť sa do tohto procesu z hľadiska profesie vojenského kartografa osobne aktívne zapojiť. Svedectvo, ktoré v publikácii autor o tom podáva, je jeho subjektívnym názorom na rôzne situácie, v ktorých sa ocitol v priebehu približovaných rokov. Týka sa však nielen jeho osoby, ale tiež ďalších spolupracovníkov a osôb, s ktorými prišiel do styku a ktoré pri rôznych príležitostiach poskytli dobré služby nielen jemu, ale i geografickej službe. Práve o tomto sa spravidla v oficiálnych historických publikáciách píše buď málo, alebo vôbec nie.

Publikácia je, okrem úvodu a niekoľkých slov na záver, členená do desiatich kapitol. V nich postupne autor rozpráva prečo a ako sa stal elévom, potom kartografom, ako odslúžil vojenskú základnú službu a študoval na Vojenskej technickej akadémii v Brne, pracoval ako fotogrameter, organizačno-technický dôstojník, vedecko-výskumný pracovník, vedecko-pedagogický pracovník – náčelník skupiny kartografie, zástupca náčelníka katedry, vysokoškolský učiteľ docent a potom profesor, vedúci katedry vojenských informácií o území, emeritný profesor na katedre vojenskej geografie a meteorológie Univerzity obrany v Brne. Text publikácie je doslova „zaľudnený“ a vhodne ho dotvárajú, umocňujú a dopĺňajú čierno-biele obrázky.

Po skončení rozprávania, na záver, autor pripojil aj zoznam 126 svojich publikácií, vedeckých a odborných prác. I keď niektoré z nich neboli doteraz zverejnené a slúžili pre vnútornú potrebu pracovišť, na ktorých pôsobil, v súhrne svojím spôsobom vypovedajú o autorových odborných aktivitách v opísanom období.

Pre úplnosť treba dodať, že myšlienkou napísať vlastné spomienky sa autor začal zaoberať v januári 2007. Pôvodne mali slúžiť len pre rodinný archív a zároveň vyplniť voľný čas vojenského dôchodcu. Až keď v auguste 2007 dostal list od náčelníka Geografickej služby AČR s výzvou na prípravu spomienkových materiálov k 90. výročiu založenia Zemepisnej služby, začal uvažovať o možnosti využiť spracovávaný text tiež z tejto príležitosti, čo napokon aj realizoval.

J. Nižňanský

HORČIČKA, Václav: *VZTAHY RAKOUSKO-UHERSKA A SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH V OBDOBÍ PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY*. Praha : Karolinum, 2007, 365 s.

Jednou z pohnútok autora pre napísanie knihy o vzájomných vzťahoch Rakúsko-Uhorska a USA počas prvej svetovej vojny bol nedostatok pozornosti, ktorá bola tejto téme venovaná. Ako zdôrazňuje v úvode, danej téme sa venoval v širšom zábere a využíval aj pozostalosti významných osobností a dobovú tlač.

Vzťahy oboch štátov pred prvou svetovou vojnou sa odohrávali predovšetkým v obchodnej rovine, Rakúsko-Uhorsko bolo významným odberateľom amerického tovaru – predovšetkým bavlny. Pokiaľ šlo o diplomatické kontakty mali obe krajiny oveľa významnejších partnerov a posty na veľvyslanectve vo Washingtone sa netešili veľkej obľube. V čase vypuknutia vojny tu ako veľvyslanec pôsobil Constantin Dumba, a vo Viedni tento post zastával Frederick Courtland Penfield.

Po vypuknutí vojny Spojené štáty vyhlásili neutralitu a neúspešne sa usilovali sprostredkovať mier na európskej pevnine. Pokračovali však vo svojich obchodných kontaktoch s európskymi krajinami, hoci Británia zabraňovala blokádou dovozu to-

varov do krajín Ústredných mocností. Americké dodávky vojenského materiálu spolu s poskytovaním súkromných krátkodobých pôžičiek krajinám Dohody sa stali terčom kritiky Rakúsko-Uhorska a Nemecka, ktoré trvali na dôslednom dodržiavaní neutrality a prispelo to k ochladeniu vzájomných vzťahov. Spory vyvrcholili vo februári 1915, keď Nemecko oznámilo, že potopí každú obchodnú loď, ktorá vstúpi do tzv. vojenskej zóny okolo Britských ostrovov. Spolu s Rakúsko-Uhorskom sa zameralo aj na poškodenie amerického zbrojného priemyslu priamo na území USA sabotážnymi akciami. Táto snaha bola odhalená v auguste 1915 počas tzv. Archibaldovej aféry a viedla k odvolaniu Dumbu z jeho postu. K vymenovaniu nového veľvyslanca došlo potom až na začiatku roku 1917, keď sa ním stal Adam Tarnowski von Tarnow.

Na začiatku roku 1916 sa vzťahy znormalizovali, hoci naďalej pretrvávali dlhotrvajúce spory ohľadne vedenia ponorkovej vojny. V tomto roku sa začalo v rakúsko-uhorskej monarchii prejavovať hospodárske vyčerpanie a v novembri tohto roku zomrel cisár František Jozef. Na trón nastúpil jeho prasnovec Karol, ktorý krátko po svojom nástupe vymenoval za nového ministra zahraničných vecí Ottokara Czernina, ktorý na tomto poste nahradil Istvána Buriána. Ich spoločnou snahou sa stalo čo najrýchlejšie uzavretie mieru. Avšak vyjednávanie s Dohodou, rovnako ako snaha USA o sprostredkovanie mieru, sa opäť skončili neúspechom. Vzájomné vzťahy s USA sa vyostřili po obnovení neobmedzenej ponorkovej vojny Nemeckom v januári 1917, ku ktorej sa pripojilo aj Rakúsko-Uhorsko, a Wilsonovom prejave v Senáte o povojnovom usporiadaní Európy, kde síce nespochybnil ďalšiu existenciu monarchie, ale vyslovil sa za právo utlačovaných národov na sebaurčenie.

Po vyhlásení vojny USA Nemecku v apríli 1917 prišlo aj k prerušeniu vzájomných kontaktov Spojených štátov a Rakúsko-Uhorska, hoci USA mali záujem na ich ďal-

šom pokračovaní. Postupne však došlo k obratu v ich postoji voči monarchii, hlavne v súvislosti s jej neochotou uzavrieť separátny mier a závislosťou na Nemecku. To spolu s naliehaním Talianska, aby Spojené štáty vyhlásili vojnu Rakúsko-Uhorsku, viedlo k tomu, že USA skutočne v decembri 1917 vojnu monarchii vyhlásili. Pre Rakúsko-Uhorsko to predstavovalo reálnu hrozbu, že by to mohlo viesť tiež k ohrozeniu samotnej existencie jednotnej monarchie po skončení vojny, hoci USA ešte na začiatku roku 1918 počítali s jej zachovaním vo federalizovanej forme. Na území monarchie zatiaľ dochádzalo k zhoršeniu vnútropolitckej situácie, čo prispelo k obnoveniu snahy cisára Karola o uzatvorenie separátneho mieru za podmienok výhodných pre monarchiu. Tie však stroskotali po prejave Czernina z 2. apríla 1918, kde kritizoval Francúzsko za neochotu vzdať sa v prípade mieru Alsaska – Lotrinska. Na to Francúzsko reagovalo zverejnením listov cisára Karola, kde vyjadril súhlas s nárokmi Francúzska na toto územie. Celá táto aféra viedla k úplnému zdiskreditovaniu monarchie a následnému odvolaniu Czernina z jeho funkcie. Viedlo to tiež k spečateniu osudu monarchie po skončení vojny, kedy dostali národnostné snahy prednosť pred zachovaním jej celistvosti.

Spolu s pokračujúcou vojnou sa zhoršovala situácia v monarchii, ktorej celistvosť sa zdala byť stále horšie udržateľná, preto sa od septembra 1918 snažila o uzatvorenie mieru, aby tak zabránila úplnej katastrofe. Tej sa však už zabrániť nepodarilo ani vnútropolitckými reformami a postupne došlo k jej zániku.

Autor svoju knihu rozdelil na šesť častí, z ktorých každá sa delí na viacero kapitol. Ako prínos možno označiť prehľadný zoznam použitých prameňov a literatúry, menný register a bohatý poznámkový aparát.

J. Zatková

SZABÓ, Miloslav: *RASA A VÔLA. ALFRED ROSENBERG A MÝTUS 20. STOROČIA*. Bratislava : Kalligram, 2005. 272 s.

Miloslav Szabó patrí k slovenským autorom, ktorí sa venujú výskumu dejín myslenia a kultúry nemeckej jazykovej oblasti. Jeho zaujímavá práca *Rasa a vôľa. Alfred Rosenberg a mýtus 20. storočia*, ako znie názov anotovanej monografie, ponúka čitateľovi obraz svetonázoru politika a filozofa Alfreda Rosenberga. Dielo je členené na tri časti a v rámci nich na menšie kapitoly. V prvej časti s názvom *Mýtus 20. storočia – kniha, ktorú nik nečítal?* nám M. Szabó nechce predstaviť Alfreda Rosenberga, rodáka z Revale (dnešný Tallin), ako historickú osobu, ale predmetom jeho záujmu sa stáva kultúra sprostredkovaná istými médiami formujúca duševný rast tohto mysliteľa. Analýza sa sústreďuje hlavne na knihu *Mýtus 20. storočia (Der Mythos des 20. Jahrhunderts. Eine Wertung der seelisch-geistigen Gestaltungskämpfe unserer Zeit)*, ktorá je venovaná pamiatke dvoch miliónov nemeckých vojakov padlých v prvej svetovej vojne. Jej prvé vydanie z roku 1930 bolo už vo februári 1931 vypredané. Napriek tomu sa medzi historikmi vedú spory, kto z nacistických prominentov čítal knihu a či si táto „biblia“ našla cestu k čitateľom. Hoci súhrnný náklad Rosenbergovho spisu presiahol už v roku 1942 milión výtlačkov, a do roku 1944 ešte stúpol, vypovedá málo o skutočných čitateľoch, ako je zdôraznené v knihe.

V časti *Politická teoantropológia* je objasnený predpoklad, ktorý ovplyvnil politické myslenie Alfreda Rosenberga, čo si vyžiadalo menší prehľad dejín filozofie 19. storočia. Skúmanou problematikou sa tu stali pojmy telo, duša, vôľa, pud, kresťanstvo, judaizmus, rasizmus a iné. U Rosenberga je duša stále prítomná a bojuje svoj márný boj s prírodou. Túto predstavu však predložil už Houston Stewart Chamberlain v spise *Základy 19. storočia*. Rozum a vôľa sú pre neho cieľave-

domé a podmienené. Schopenhauerova vôľa mala byť spojená so židovskou rasou. Slovo vôľa označuje dva rozdielne pojmy, a preto navrhuje rozlišovať medzi vôľou a pudom. Odvoláva sa na Kanta a Schillera a proti pudu stavia estetickú vôľu. Problémom, ktorým sa zaoberal aj tento „nordický Ján Krsiteľ“, bola (ne)zlučiteľnosť tela a duše. Proti kresťanstvu a judaizmu smerovala Rosenbergova neúprosná agresivita. Avšak on sám vystúpil z evanjelickej cirkvi až v roku 1933. Dôvod bol jednoduchý, duchovná rozpoltenosť protestantizmu.

Židia neboli rasa, ale antirasa v *Mýte 20. storočia*. Podľa Rosenberga Jeruzalem vraj založili Amoriti, ktorí tvorili nordickú vrstvu v neskoršej Galilei. Pri postoji k otázke rasizmu autor pripomína, že Rosenberg svoje myšlienky prebral od Hansa F. K. Günthera a Ludwiga F. Claußa. Európske obyvateľstvo malo byť rozpadnuté na podskupiny a nemecký národ tvoriť tri rasy: nordická (najhodnotnejšia), falická a ostická. Všetky kultúrne a duchovné prejavy ľudí boli odvodzované od ich rasy.

Posledná, tretia časť s názvom *Vita eroica alebo podstata mužských spolkov* si v jednotlivých kapitolách kladie za úlohu ozrejmiť historické a kultúrno-antropologické myslenie A. Rosenberga. „Zaujímavým“ tvrdením v tejto časti je, že Rosenberg považuje zničenie Kartága z hľadiska rasových dejín za dôležitý čin, ktorý zachránil stredoeurópsku a západoeurópsku kultúru. Keby sa vtedy podarilo zničiť aj ďalšie semitsko-židovské centrály, dejiny sveta by sa uberali iným smerom, ako je napísané v *Mýte 20. storočia*.

Kniha Miloslava Szaba vydaná v roku 2005 je útlou a na prvý pohľad nenápadnou publikáciou. V tomto prípade však ide o dobrú odbornú analýzu podporenú množstvom citovanej literatúry (uvedenú vždy na konci jednotlivých častí), ale aj archívnym výskumom v zahraničnom archíve. Pre pochopenie a rekonštrukciu istého spôsobu myslenia, s ktorým sa ideológ Hitlerovej strany

NSDAP vyrovnával, venuje autor pozornosť taktiež viacerým významným predstaviteľom „filozofického rasizmu“ konca 19. a začiatku 20. storočia, akými boli Houston Stewart Chamberlain, Wilhelm Erbt, Ludwig Paul de Lagarde, Ferdinand Clauß a iní. Knihe ťažko vyčítať pripomienky, možno len nepodstatné drobnosti, a to nezaradenie osobného i miestneho registra. Napriek tomu je monografia významným príspevkom k poznaniu ideologického myslenia nacistického režimu. Spolu s Hitlerovou knihou *Mein Kampf* predstavuje základné dielo pre pochopenie tohto myslenia a následne aj čínov, ktoré sprevádzali život v Nemecku v rokoch 1933 – 1945.

D. Šabo

PAXTON, ROBERT O.: *ANATOMIE FAŠISMU*. Praha : Nakladateľstvá Lidové noviny, 2007, 382 s.

Jednou z najdiskutovanejších tém dejín je fenomén fašizmu, ktorý natrvalo poznamenal prvú polovicu 20. storočia. Historik Robert Paxton sa vo svojej štúdii venuje rôznym podobám fašistických hnutí, ktoré sa snažili v období krátko po skončení prvej svetovej vojny presadiť v jednotlivých európskych krajinách. Rozoberá podmienky, za ktorých vznikli, a podarilo sa im presadiť na politickej scéne – tak ako sa to stalo v Taliansku či Nemecku, či naopak, príčiny, prečo sa stali len okrajovými zoskupeniami bez väčšieho politického významu. Vo vývoji fašistického hnutia rozlišuje päť štádií – vytváranie, zapúšťanie koreňov, získavanie moci, výkon moci a záverečnú entropiu – radikalizáciu alebo úpadok. Autor preto dielo rozdelil do ôsmich kapitol, v ktorých sleduje vývoj fašizmu od jeho raných počiatkov až po jeho presadenie sa v niektorých krajinách a následný pád. Venuje sa tiež jeho ďalšiemu vývoju po roku 1945. Veľkú časť diela tiež tvorí komentovaná bibliografia k tejto téme.

Po skončení prvej svetovej vojny na politickej scéne Európy zápasili o moc liberalizmus, konzervativizmus a komunizmus, avšak ani jednému z týchto hnutí sa nepodarilo získať jednoznačnú prevahu. To spolu s nacionalistickými náladami, ktoré panovali v jednotlivých štátoch, dalo podmienky na vznik fašizmu, podľa autora sa však jeho počiatky dajú vystopovať už pred prvou svetovou vojnou. Predpoklady pre vznik fašizmu autor vidí v revolte proti liberálnej viere v slobodu jednotlivca a rozum, ktoré sa začali objavovať už na konci 19. storočia. Do popredia sa postupne dostávali antiliberálne hodnoty a začal sa presadzovať nacionalizmus a rasizmus. Nacionalistické hnutia, ktoré sa dajú označiť za predchodcov fašizmu, sa tak začali objavovať vo Francúzsku, Nemecku, Rakúsko-Uhorsku, Nemecku či Taliansku. Okrem Európy sa objavili tiež v USA, južnej Afrike a v Južnej Amerike. Po skončení prvej svetovej vojny sa teda nacionalistické prúdy a hnutia objavili takmer v každej krajine, ale len niektorým sa podarilo presadiť na dlhší čas. Ako prvému sa to podarilo Mussolinimu v Taliansku, po ňom nasledovalo hnutie v Nemecku na čele s Hitlerom. Naopak, neúspech v tomto období zaznamenali nacionalisti vo Francúzsku, Maďarsku, Belgicku či Británii.

Nacionalisti sa v žiadnej krajine nedostali k moci pomocou vzbury, hoci sa o to pokúsili napríklad v Rumunsku či Rakúsku. Jediná cesta k moci viedla prostredníctvom spolupráce nacionalistov s predstaviteľmi konzervativizmu. Kľúčom k získaniu moci sa preto stala ochota oficiálnych vlád krajín podeliť sa v krízových dobách o moc s nacionalistami. V Taliansku, kde v roku 1919 získala väčšinu v parlamente ľavica, sa dostali v roku 1921 na kandidátku tzv. Národného bloku, následne v roku 1922 Mussolini využil vládnu krízu a po tzv. pochode na Rím sa dal kráľom Viktorom Emanuelom III. vymenovať za premiéra. Podobnú vládnu krízu využil v svoj prospech v Nemecku Adolf Hitler. Po roku 1929 čelilo Nemecku

ko hospodárskej kríze, ktorá prispela k postupnému nárastu popularity NSDAP, Hitler sa však vyhýbal priamemu útoku na zákonnú vládu až do roku 1933, keď bola jeho pozícia už neotrasiteľná. Počas vládnej krízy, ktorá naplno prepukla v roku 1932 a pri ktorej vystriedal na mieste kancelára Franza von Papena Kurt von Schleicher, získal za pomoci von Papena, ktorý sa domnieval, že zo svojej pozície vicekancelára ho bude môcť ovládať, úrad nemeckého kancelára. Presadenie sa nacionalistov vo vláдах Talianska a Nemecka sa tak udialo ústavnou cestou a až po tomto úspechu sa im podarilo nastoliť vlastnú diktatúru. Iná situácia nastala v krajinách, kde boli nacionalistické hnutia potlačené miestnymi diktátormi, ako sa to stalo v Španielsku, Portugalsku a Rumunsku.

Po prevzatí moci nastalo obdobie fašistickej revolúcie, zmyslom ktorej bolo zaisťiť národnú veľkosť a postavenie medzi svetovými mocnosťami. Najradikálnejšia zmena nastala vo vzťahu občana k verejnej moci. Fašistický štát mal stelesňovať osud národa, ktorému sa podrobovali osobné práva jednotlivca a za účelom čoho bol zlikvi-

dovaný systém právneho štátu. Osobné práva tak nemali žiadnu váhu. Fašistické diktatúry tvorili štyri základné prvky – vodca, strana, štátny aparát a občianska spoločnosť. Pri reálnom výkone moci vo fašistických štátoch pôsobila koalícia vodcu, strany a tradičných inštitúcií. V Taliansku nakoniec získal prevahu tradičný štát nad stranou, naopak v Nemecku dominovala strana nad štátom aj spoločnosťou. Pre svoj trvalý úspech museli fašistické režimy budiť dojem dynamiky, prinášať nové výzvy. Bez toho im hrozilo, že sa z nich stane len autoritárska forma vlády, ako sa to stalo v Španielsku či Portugalsku. Úplná radikalizácia hnutia sa tak presadila len v Nemecku a Taliansku. Najväčší priestor pre radikalizáciu hnutia a štátu poskytla vojna, ktorá mala za cieľ zoceliť obyvateľstvo a priniesť nový životný priestor. Namiesto toho však priniesla iba sebadeštrukciu a následný pád fašistických režimov. Aj po roku 1945 sa však k slovu opäť hlásili a hlásia extrémistické pravicové strany, ktoré sa objavili nielen v Taliansku a Nemecku, ale aj v iných krajinách.

J. Zatková

BIBLIOGRAFIA

VOJENSKÁ HISTÓRIA SLOVENSKA

Výberová bibliografia XIV. – 2006

DO ROKU 1526

JUROK, Jiří: Příčiny, struktury a osobnosti husitské revoluce. České Budějovice : Bohumír Němec – Veduta, 2006. – 299 s. : fotogr., tabl., pram. a lit., reg.

MÚCSKA, Vincent – DANIŠ, Miroslav – ŠEVČÍKOVÁ, Zuzana: Dejiny európskeho stredoveku. I. Raný stredovek (od 5. storočia do polovice 11. storočia). Prešov : Vyd. Michala Vaška, 2006. – 388 s. : mp., tabl., zoz., reg.

WAGNER, Eduard: Středověk. Doba předhusitská a husitská. Oděv, zbroj, zbraně / Text: Mudra, Miroslav. Praha : Aventinum, 2006. – 432 s. : pram. a lit., obr.

* * *

ČEPELA, Vladimír: Vojenská a štátna symbolika za vlády Anjouovcov. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 3 (2006), s. 3-19.

LYSÝ, Miroslav: Slovenská a maďarská historiografia k husitským dejinám. In: Medea. Studia mediaevala et antique X. Bratislava : Katedra všeobecných dejín FiF UK, 2006, s. 151-164.

SEGEŠ, Vladimír: Regulácia disciplíny a zásobovania mestských žoldnierov v stredoveku. In: Od Bardejova po Prešporok. Bratislava – Prešov 2006, s. 164-171.

ŠTEFÁNIK, Martin: Benátsko-uhorský súboj o Dalmáciu od polovice 12. storočia do vymretia dynastie Arpádovcov. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 2 (2006), s. 3-23 : mp.

* * *

BYSTRICKÝ, Peter: Pád ríše Ostrogótov. Cesta k zániku najsilnejšieho germánskeho kráľovstva. In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 6, č. 6 (2006), s. 2-4 : obr.

HULÍNEK, Drahošlav: Najvýznamnejšie centrá Veľkej Moravy. In: Historická revue. – Roč. 17, č. 11-12 (2006), s. 6-15 : obr., mp.

HULÍNEK, Drahošlav: Od príchodu Slovanov po zánik Veľkej Moravy. In: Historická revue. – Roč. 17, č. 11-12 (2006), s. 20-21 : obr.

NEMCOVÁ, Zuzana: Bratislavskí puškári v mestskej societe. In: Pamiatky a múzeá. – Roč. 54, č. 1 (2006), s. 30-32 : obr.

ŠTEFANOVIČOVÁ, Tatiana: K počiatkom Nitrianskeho kniežatstva. In: Historická revue. – Roč. 17, č. 5-6 (2006), s. 24-29 : fotogr.

ŠVANDA, Petr: Svätajurské hradisko. In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 6, č. 5 (2006), s. 42-43 : fotogr., pôdorys.

1526 – 1914

DANGL, Vojtech: Armáda a spoločnosť na prelome 19. a 20. storočia / Zomp. red.: Madarášová, Jitka – Bratislava : Veda, 2006. – 238 s. : lit. a pram., reg., resumé, obr. príl.

IGNATY, Ján: Ján Ignaty. Vojak v poli alebo opísanie zážitkov Jána Ignatyho, nateraz učiteľa a notára filiálnej evanjelickej cirkvi a obci Rovnianskej, predtým dvadsaťšesť rokov Unteroficiera v slávnom Cisársko-kráľovskom barón Kienmajerskom ôsmom husárskom regimente : Napísal vlastnou rukou v Rovnom 28. júna 1828 / Na vyd. priprav.: Eliáš, Michal, zodp. red.: Farkašová, Jana – Martin : Vyd. Matice slovenskej, 2006. – 168 s. : obr., slovník

Pod habsburským orlem : České země a Rakousko-Uhersko na prelomu 19. a 20. století / Odp. red.: Bryndová, Dana – Praha : Brána, 2006. – 205 s. : fotogr., lit.

Turci v Uhorsku II. Život v Uhorskom kráľovstve počas tureckých vojen a protihabsburských povstaní od snemu v roku 1608 do Satmárskeho mieru. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov VII. zv. / Ved. red.: Dvořák, Pavel; ed.: Kónya, Peter – Bratislava : Literárne informačné centrum, 2006. – 447 s. : fotogr., reg.

* * *

BAGI, Zoltán: Plán ťažení cisársko-kráľovského vojska z roku 1595 a plány povojnového usporiadania krajiny / Prel.: Lengyelová, Tünde – In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 3 (2006), s. 71-89.

BOBOKOVÁ, Jarmila: Bratislavský mier – politické súvislosti a diplomatické pozadie. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 1 (2006), s. 23-28.

DANGL, Vojtech: Systém protitureckej obrany na území Slovenska v druhej polovici 16. storočia. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 4 (2006), s. 26-42.

HOLEC, Roman: Rod v revolúcii a revolúcia v tradíciách rodu. K stratégii správania sa a tvorbe historického mýtu. In: Moderní dějiny 14. Sborník k dějinám 19. a 20. století. Praha : Historický ústav AV ČR, 2006, s. 253-267.

HRUBALA, Martin: Podpísanie Bratislavského mieru 27. decembra 1805. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 1 (2006), s. 29-45.

KOŘALKA, Jiří: Kolik bylo revolucí v roce 1848 ve střední Evropě? In: Moderní dějiny 14. Sborník k dějinám 19. a 20. století. Praha : Historický ústav AV ČR, 2006, s. 189-197.

KOVÁČ, Dušan: Slovenské povstanie 1848/49 v uhorskom a európskom kontexte. In: Moderní dějiny 14. Sborník k dějinám 19. a 20. století. Praha : Historický ústav AV ČR, 2006, s. 199-206.

KUNEC, Patrik: Ján Ladislav Polerecký a jeho účasť v americkej revolúcii. (Profesionálny vojak uhorského pôvodu v boji za americkú nezávislosť). In: Annales Historici Presovienses 6 / Zost.: Pekár, Martin; Derfiňák, Patrik. – Prešov : Universum pre Inštitút histórie FF PU, 2006, s. 77-90.

PÍREK, Michal: Grafika Matiaša Seuttera, dokument vojenskej histórie z prelomu 17. a 18. storočia. In: Zborník Slovenského národného múzea – História 45 (99) – Bratislava : SNM, 2006, s. 5-26 : fotogr.

RANDÁK, Jan: Revoluční kultura roku 1848 : Pokus o možné vnímání revoluce. In: Český časopis historický. – Roč. 104, č. 2 (2006), s. 333-349.

SEGEŠ, Vladimír: Bratislava / Preßburg – Rückseitiger Pol von Trafalgar. Marginaler Krieg-Grosszügiger Frieden. In: ACTAS XXXI CIHM. Poder terrestre y poder naval en la época de la batalla de Trafalgar. – Madrid : Imprenta Ministerio de Defensa, 2006, s. 47-69.

SEGEŠ, Vladimír: Uhorské branné sily v kontexte koalických napoleonských vojen. In:

Evropa 1805. Sborník prací V. mezinárodního napoleonského kongresu konaného v budově veřejného ochrance práv, Brno 26. – 28. září 2005 / K vyd. přípr.: Kotulán, Jaroslav; Uhlíř, Dušan – Brno : Československá napoleonská společnost, 2006, s. 649-660.

ŠKVARNA, Dušan: Prejavy diskontinuity v strednej Európe počas rokov 1848/49. In: Moderní dějiny 14. Sborník k dějinám 19. a 20. století. Praha : Historický ústav AV ČR, 2006, s. 215-230.

UHLÍŘ, Dušan: Evropa roku 1805 a válka třetí protifrancouzské koalice. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 2 (2006), s. 24-30.

* * *

HAVEL, Petr: Do boje s muzikou? Prusko-rakouská válka v dějinách bitevní hudby. In: Dějiny a současnost. – Roč. 28, č. 7 (2006), s. 14-16.

HORBULÁK, Zsolt: Andrej a František Tóthovci : Otec a syn v službách francúzskej diplomacie. In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 6, č. 5 (2006), s. 34-36 : obr.

HORBULÁK, Zsolt: André de Tott – dobrodruh zo Slovenska. In: Historická revue. – Roč. 17, č. 9-10 (2006), s. 52-53.

HUPKO, Daniel: Bratia palatíni : Životné príbehy Mikuláša V. Pálfiho a Jána V. Pálfiho. In: Historická revue. – Roč. 17, č. 1 (2006), s. 23-25 : obr.

KLEIN, Bohuš: Prvé vojenské mapovanie Uhorska : Kartografický a miestopisný prameň k dejinám Slovenska v 2. polovici 18. storočia. In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 5, č. 1 (2006), s. 6-10 : mp.

KURINCOVÁ, Elena: Jubilejná deklarácia a storočnica povstania 1848/1849. In: Pamiatky a múzeá. – Roč. 54, č. 2 (2006), s. 35-37 : fotogr.

VALACHOVIČ, Pavol: Neznámi puškári z Čiech a Moravy v Bratislave. In: Střelecká revue. – Roč. 38, č. 12 (2006), s. 59-61 : obr.

VLASTNÍK, Josef: Bitva u Hradce Králové a vojenská kartografie. In: A-report. – Roč. 17, č. 25-26 (2006), s. 34-39 : fotogr.

VONDROVSKÝ, Ivo: Giuseppe Priami – veľký, ale neznámy fortifikátor. In: Historická revue. – Roč. 17, č. 11-12 (2006), s. 40-41 : fotogr. (slov. pevnostné systémy, 17. st.)

1914 – 1918

ČAPLOVIČ, Miloslav: Brigádny generál PhDr. Milan Rastislav Štefánik. Album ministra obrany Slovenskej republiky pre Múzeum v Darney. Bratislava : Vojenský historický ústav, 2006, nestr., fotogr.

FIC, Victor Miroslav: Československé legie v Rusku a boj za vznik Československa 1914 – 1918, I. díl : Vznik československých legií v Rusku 1914 – 1918. Ruská otázka a boj za svobodný stát / Z angl. přel.: Barnettová, Jiřina. Praha : Academia, 2006. – 342 s. : fotogr., pram. a lit., reg.

GALANDAUER, Jan: 22 7. 1917 Bitva u Zborova. Česká legenda. Praha : Havran, 2002. – 153 s. : lit.

ŽUPANIČ, Jan: Rakousko-Uhersko a polská otázka za první světové války. Praha : Univerzita Karlova – Karolinum, 2006. – 192 s. : pram. a lit., reg.

* * *

KODAJOVÁ, Daniela: Reflexia vojnových udalostí v rokoch 1914 – 1918 v cirkevnej tlači. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 2 (2006), s. 31-42.

KŠIŇAN, Michal: Milan Rastislav Štefánik a francúzska letecká misia v Srbsku. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 1 (2006), s. 46-56.

MANNOVÁ, Elena: Nemecká tlač na Slovensku a prvá svetová vojna. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 4 (2006), s. 66-76.

PROKŠ, Petr: Politické rozcestí válečného vývoje Rakousko-Uherska (prosinec 1916 – říjen 1917). In: Slovanský přehled. – Roč. 92, č. 4 (2006), s. 509-530.

PROKŠ, Petr: Problémy vnitřního vývoje a mezinárodního postavení Rakousko-Uherska (1914 – 1916/1917). In: Slovanský přehled. – Roč. 92, č. 2 (2006), s. 161-181.

PROKŠ, Petr: První světová válka a velmocenské plány Rakousko-Uherska (1914 – 1918). In: Moderní dějiny 14. Sborník k dějinám 19. a 20. století. Praha : Historický ústav AV ČR, 2006, s. 51-79.

RAJLICH, Jiří, zprac.: Byl jsem mechanikem hejtmana Brumowskiho : Ze vzpomínek Františka Šimka na jeho službu u letecké setniny Flik 41J na italské frontě roku 1918. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 2 (2006), s. 92-111 : fotogr., tabl.

VÖRÖS, László: Premeny obrazu Slovákov v maďarskej hornouhorskej regionálnej tlači v období rokov 1914 – 1918. In: Historický časopis. – Roč. 54, č. 3 (2006), s. 419-450.

* * *

MAREK, Vladimír: Na Sibíři bojovali za Prahu : Československé legie v Rusku představovaly nejvýznamnější složku naší zahraniční armády v 1. světové válce. In: A-report. – Roč. 17, č. 11 (2006), s. 24-25 : fotogr.

ŠIMŮNEK, Pavel: Pamětní medaile pluků československých legií ve Francii. In: ATM – Armády, technika, militaria. – Roč. 4, č. 1 (2006), s. 62-63 : fotogr.

1918 – 1939

FIDLER, Jiří – SLUKA, Václav: Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920 – 1938 / Odp. red.: Čadil, Jan – Praha : Libri, 2006. – 767 s. : fotogr., tabl., lit.

HOFFMANN, Camill: Politický deník 1932 – 1939. Praha : Pražská edice, 2006, 239 s. (čs.-nemecké vzťahy)

LÁŠEK, Radan: Jednotka určení SOS : díl první. Praha : Radan Lášek – Codyprint, 2006. – 302 s.. fotogr., lit.

ROMSICS, Ignác: Trianonská mierová zmluva / Z maď. prel.: Borbášová, Katarína – Bratislava : Kalligram, 2006. – 236 s. : mp., lit.

Stosunki polsko-czechoslowackie 1932 – 1939 w relacjach dyplomatów II Rzeczypospolitej / Opracował: Nowinowski, Slawomir Z. – Łódź : 2006. – 181 s., príl.

STRAKA, Karel: Souvislosti vědy a výzkumu s obranou Československé republiky : Vojenský ústav vědecký v letech 1936 – 1938 / Odp. red.: Merhautová, Vladimíra; Kašáková, Eva – Praha : MO ČR – Agentura voj. informací a služeb, 2006. – 95 s. : fotogr., lit.

ZÜCKERT, Martin: Zwischen Nationsidee und staatlicher Realität. Die tschechoslowakische Armee und ihre Nationalitätenpolitik – München : R. Oldenbourg Verlag, 2006. – 354 s., pram. a lit., reg.

* * *

ARPÁŠ, Róbert: HSEL a amnestia Vojtecha Tuku v roku 1937. In: Studia Historica Nitriensia 13. / Ed.: Wiedermann, E. – Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2006, s. 151-157.

BYSTRICKÝ, Valerián: Problém záruk bezpečnosti Česko-Slovenska po Mníchovskej

dohode. In: Hledání jistoty v bouřlivých časech. Češi, Slováci, Němci a mezinárodní systém v první polovině 20. století / Eds.: Beneš, Zdeněk; Kováč, Dušan; Lemberg, Hans. – Ústí nad Labem : Albis International, 2006, s. 171-193.

BYSTRICKÝ, Valerián – PÍSECKÁ, Barbara: Žilinská dohoda 6. októbra 1938. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 4 (2006), s. 77-108.

ČAPLOVIČ, Miloslav: Organizácia a činnosť Československej vojenskej spravodajskej služby v rokoch 1919 – 1939. In: Slovensko a svet v 20. storočí. Kapitoly k 70. narodeninám PhDr. Valeriána Bystrického, DrSc. / Ferenčuhová, Bohumila a kol. – Bratislava : Historický ústav SAV, 2006, s. 80-97.

ČAPLOVIČ, Miloslav: Postavenie a profesionálny rast slovenských dôstojníkov v československej brannej moci v rokoch 1920 – 1939. In: Vojenská osveta, 2006, s. 58-68.

KÁRPÁTY, Vojtech: Niekoľko poznámok k aktivitám Národnej obce fašistickej na východnom Slovensku. In: Annales Historici Presovienses 6 / Zost.: Pekár, Martin; Derfiňák, Patrik – Prešov : Universum pre Inštitút histórie FF PU, 2006, s. 373-384.

LACKO, Martin: Piešťany na prelome autonómie a samostatnosti (1938/1939). In: Historické rozhľady III. Zborník príspevkov Katedry histórie FF UCM v Trnave / Zost.: Lacko, Martin; Duchoň, Martin; Varšo, Ivan – Trnava : Vyd. Michala Vaška, 2006, s. 311-333.

MAJERIKOVÁ, Milica: Poľský záujem o Slovensko od Mníchova po vypuknutie druhej svetovej vojny. In: Historické rozhľady III. Zborník príspevkov Katedry histórie FF UCM v Trnave / Zost.: Lacko, Martin; Duchoň, Martin; Varšo, Ivan – Trnava : Vyd. Michala Vaška, 2006, s. 169-183.

PAVEL, Jan: Vojenská správa a súkromý sektor v období prvej republiky. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 1 (2006), s. 21-30 : fotogr., tabl.

PRIDALA, Michal: Obdobie mníchovskej krízy v umelecky stvárnených spomienkach Michala Pridalu. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 3 (2006), s. 99-122.

SKŘIVAN, Aleš: K otázce vývozu Zbrojovky Brno a Škody Plzeň do Číny v meziválečném období. In: Slovanský přehled. – Roč. 92, č. 2 (2006), s. 183-201.

STRAKA, Karel: Nejvyšší rada obrany státu a československý zbrojní průmysl v letech 1936 – 1938. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 2 (2006), s. 4-24 : fotogr., tabl.

STRAKA, Karel: Pokusy o integraci československého obranného zpravodajství z let 1929 – 1938 a příčiny jejich nezdaru. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 4 (2006), s. 4-19 : fotogr.

* * *

MAREK, Vladimír: Bojovali, ale i reprezentovali : Nejlepší jezdcí byli za první republiky soustředěni ve Vojenském jezdeckém učilišti a v bojových jezdeckých plucích. In: A-report. – Roč. 17, č. 6 (2006), s. 26-27 : fotogr.

MAREK, Vladimír: Brána ke generálským hvězdám : Počátkem listopadu uplyne osmdesát pět let od založení prestižní prvorepublikové Válečné školy. In: A-report. – Roč. 17, č. 22 (2006), s. 34-35 : fotogr.

PETRUF, Pavol: Muž, ktorý žiadal činy : Návšteva maršala Focha v Československu v máji 1923. In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 5, č. 2 (2006), s. 31-33 : fotogr.

STEHLÍK, Milan: Tragédia, o ktorej sa málo vie 1.-2. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 9 – 10 (2006), s. 10 : fotogr. /marec 1939, Spišská Nová Ves/

ŠEPTÁK, Miroslav: Jednání československé diplomacie s Německem v letech 1936 – 1937. In: Historický obzor. – Roč. 17, č. 1/2 (2006), s. 31-41.

ŠVANDA, Petr: Tragické letecké havárie na Slovensku v rokoch 1933 – 1935. In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 82, č. 10 (2006), s. 74-76 : fotogr.

ZAVADIL, Radomír: Obrněný automobil vz. 30 a rozvegovský incident. In: ATM – Armádní technický magazín. – Roč. 4, č. 2 (2006), s. 57-59 : fotogr. /Podkarpatská Rus, r. 1939/

1939 – 1945

BAKA, Igor: Slovenská republika a nacistická agresia proti Poľsku. Bratislava : Vojenský historický ústav, 2006. – 191 s. : fotogr., pram. a lit., resumé

BEEMAN, Lyman Arpin: Denník : The Diary : Autentický denník stíhacieho pilota z II. svetovej vojny : The authentic Diary of the fighter pilot from WW II / Z angl. prel.: Ušiak, Peter – Banská Bystrica : Press group, s.r.o., 2006. – 123 s. : fotogr. /záp. Slovensko, 15. USAF/

BROŽ, Miroslav: Hrdinové od Sokolova : 1. čas. samostatný polní prapor. 2. dopl. a rozš. vyd. Praha : MO ČR – Agentura vojenských informací a služeb, 2006. – 529 s. : fotogr., obr. príl.

BURSA, Stanislav – ANĎAL, Jozef: Letka 13 (Slow.) / JG 52 v obrazoch – in pictures 1940 – 1944. HT model špeciál No. 912. Poprad : HT model, 2006. – 78 s. : fotogr.

ĎURICA, Milan S.: Jozef Tiso 1887 – 1947. Životopisný profil. Bratislava : Lúč, 2006. – 592 s.

HESS, Alexander: Byli jsme v bitvě o Anglii : Českoslovenští stíhači v RAF. Věnováno druhům od „310“, kteří se již nedočkají – 3. vyd. Praha : Naše vojsko, 2001. – 110 s. : fotogr.

HRADSKÁ, Katarína: Život v Bratislave 1939 – 1945. Bratislava : Albert Marenčin – Vyd. PT, 2006. – 174 s. : fotogr.

JABLONICKÝ, Jozef: Samizdat o odboji II. : Štúdie a články. Bratislava : Kalligram, 2006. – 710 s. : reg.

KOVÁČ, Dušan: Bratislava 1939 – 1945. Mier a vojna v meste. Bratislava : Albert Marenčin – Vyd. PT, 2006. – 190 s. : fotogr.

KUDRNA, Ladislav: Českoslovenští letci ve Velké Británii a válečné fenomény prostředí, společenských struktur, válečného času, morálky, věkové hranice a zabíjení / Odp. red.: Hlaváček, Libor – Praha : Naše vojsko, 2006. – 163 s. : fotogr., tabl., pram. a lit.

LACKO, Martin – TESÁREK, Pavel: 1. východmoslimský pluk SS na Slovensku (október 1944 – február 1945). Trnava : Katedra histórie FF UCM, 2006. – 145 s. : reg., obr. príl.

LACKO, Martin, zost.: Denníky a spomienky vojakov z východného frontu 1941 – 1944. Z prameňov k dejinám 1. Slovenskej republiky 1939 – 1945, II. diel – Trnava : Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2006. – 201 s., obr., reg.

PROCHÁZKA, Ivan: Dunkerque. Válečný deník Československé samostatné obrněné brigády (říjen 1944 – květen 1945) / Odp. red.: Polívka, Michal – Praha : MO ČR – Agentura voj. informací a služeb, 2006. – 204 s. : fotogr., mp., tabl.

RAJLICH, Jiří: Za Boha a národ : Stíhací esa slovenských Vzdušných zbraní ve 2. světové válce / Odp. red.: Moucha, Arnošt – Cheb : Svět křídel, 2006. – 239 s. : fotogr.

SCHVARC, Michal: Sicherheitsdienst a Slovensko v rokoch 1938 – 1944. (Od autonómie po Povstanie). Slovenský štát vo vybraných správach SD od jesene 1943 do septembra 1944 : Der Sicherheitsdienst und die Slowakei zwischen 1938 und 1944. (Von Autonomie bis Aufstand). Der slowakische Staat in ausgewählten SD-Berichten von Herbst 1943 bis

September 1944. Bratislava : SNM – Múzeum kultúry karpatských Nemcov, 2006. – 460 s. : dok., lit., reg.

STANISLAV, Ján – TÓTH, Dezider, zost.: Zjednocovanie antifašistických síl na Slovensku v roku 1943. Vznik a činnosť ilegálnej SNR : Zborník Múzea SNP. Zborník z odborného seminára. Banská Bystrica : Trian pre Múzeum SNP v Banskej Bystrici, 2006. – 180 s. : fotogr.

Obsah: *Stanislav, Ján*: Päťdesiat rokov Múzea Slovenského národného povstania, s. 3-9; *Fremal, Karol*: Edičná činnosť Múzea SNP v Banskej Bystrici po roku 1989, s. 11-23; *Fremal, Karol*: Zjednocovanie ľavicových smerov v slovenskom hnutí odporu a ich vplyv na vytvorenie ilegálnej Slovenskej národnej rady, s. 27-34; *Syrný, Marek*: Formovanie demokratickej strany v odboji a v Povstaní, s. 35-42; *Baranová, Daniela*: Evanjelickí antifašisti v odbojových skupinách, s. 43-48; *Varinský, Vladimír*: Odbojové ambície prof. T. Kolakoviča a rodiny, s. 49-67; *Katreba, Zoltán*: Vojnové nasadenie slovenskej armády v roku 1943 – koniec aktivity – začiatok pasivity či rezignácie?!, s. 69-75; *Lacko, Martin*: K otázke dezercii príslušníkov Zaistovacej divízie v roku 1943, s. 77-82; *Cséfalvay, František*: K začiatkom partizánskeho hnutia na Slovensku, s. 83-89; *Šmigel, Michal – Mičko, Peter*: Ukrajinskí azyľanti v povstaleckom priestore v roku 1944, s. 91-987; *Martuliak, Pavol*: Podiel slovenských hospodárskych družstiev na protifašistickom odboji a SNP, s. 99-103; *Korim, Vojtech*: Mýty a reality domáceho komunistického odboja, s. 105-110; *Holák, Martin*: Karol Sidor a druhý zahraničný odboj (1939 – 1943), s. 111-121; *Kázmerová, Ľubica*: Diplomatické aktivity Karola Sidora, s. 123-129; *Ševčíková, Mária*: Ilegálna povstalecká Slovenská národná rada, s. 131-136; *Odrobiňáková, Jana*: Slobodný slovenský vysielateľ a orgány SNP, s. 137-144; *Kárpáty, Vojtech*: Reakcie ľudáckej tlače na SNP, s. 145-151; *Schvarc, Michal*: Reakcie tlače Deutsche Partei na Povstanie, s. 153-165; *Alberty, Július*: Výučba dejepisu – SNP v učebniciach a v praxi, s. 167-174.

ŠMIGEL, Michal – MIČKO, Peter: Evakuácia v znamení úteku. (Utečenci z Ukrajiny a Poľska na Slovensku v roku 1944). Banská Bystrica : Katedra histórie Fakulty humanitných vied UMB, 2006. – 119 s. : pram. a lit.

ŠMIGEL, Michal – MIČKO, Peter, ed.: Slovenská republika 1939 – 1945 očami mladých historikov V. (Slovenská republika medzi Povstaním a zánikom 1944 – 1945). Banská Bystrica : Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela, 2006. – 356 s.

Obsah: *Fremal, Karol*: Slovenská republika po 29. auguste 1944, s. 7-14; *Podolec, Ondrej*: Až do poslednej chvíle... (Činnosť vlády Štefana Tisu), s. 15-31; *Arpáš, Róbert*: Slovenská otázka v odboji, s. 32-41; *Koutek, Ondřej*: Činnosť londýnskej vládnej delegácie na slovenskom povstaleckom území, s. 42-53; *Medvecký, Matej*: Ústredňa štátnej bezpečnosti a prípravy SNP, s. 54-62; *Plachý, Jiří*: „Mrzli jsme a Šverma kecal o VŘSR...“ (Reflexe porážky SNP v pamätiach náčelníka štábu dělostřelectva 2. československé samostatné paradesantní brigády kpt. Tomáše Sedláčka, s. 63-68; *Uhrin, Marián*: Bojové akcie 2. partizánskej brigády gen. M. R. Štefánika v roku 1944, s. 69-82; *Schvarc, Michal*: Z anonymity k oficialite – organizácia Sicherheitsdienstu na Slovensku v rámci Pohotovostnej skupiny H Sipo a SD, s. 83-95; *Galezowski, Marek*: Sovietske partizánske hnutie na poľskom území počas II. svetovej vojny v poľskej historiografii po roku 1989, s. 96-103; *Lacko, Martin*: Otázky okolo sovietskeho partizánskeho hnutia, s. 104-111; *Gniazdowski, Mateusz*: Skupina gen. Stefana Hubického na Slovensku (1944 – 1945), s. 112-122; *Hrodek, Dominik*: Česi a Slováci ve východní armádě. Příběhy východní fronty. (Příspěvek k otázce identity a každodennosti vojáků československé východní armády), s. 123-134; *Mičko, Peter – Martuliak, Pavol*: Utečenecký prúd z Generálneho gubernátu na Slovensku a tranzitná preprava Kaminského

brigády (RONA) v auguste 1944, s. 135-146; *Mičko, Peter – Chladná, Zuzana*: Hospodárska situácia Slovenska v rokoch 1944 – 1945, s. 147-157; *Hallon, Ludovít*: Arizácia a komerčné banky v poslednom období existencie Slovenskej republiky, s. 158-169; *Sabol, Miroslav*: Elektrifikácia v poslednom období existencie Slovenskej republiky (1939 – 1945), s. 170-179; *Pecník, Marcel*: Vybrané problémy slovenského peňažníctva v rokoch 1944 – 1945, s. 180-190; *Sokolovič, Peter*: Hlinkova garda v Trnave od Povstania po jej zánik, s. 191-201; *Hetényi, Martin*: Bombardovanie mesta Nitra a okolia 1944 – 1945, s. 202-214; *Janas, Karol*: Zánik Zaistovacieho tábora pre Cigánov v Dubnici nad Váhom, s. 215-219; *Karcol, Marián*: Deportácie Židov z Oravy v rokoch 1944 – 1945, s. 220-228; *Majeriková, Milica*: Slovensko-poľský spor o Spiš a Oravu, s. 229-237; *István, Janek*: Pokus ministerského predsedu Miklósa Kállayho o zorganizovanie spoločného vystúpenia z vojny s vedúcimi predstaviteľmi Slovenska v roku 1943, s. 238-258; *Holák, Martin*: Piešťanský zjazd mladej ľudáckej generácie (14. 1. 1945), s. 259-270; *Borza, Peter*: Gréckokatolícka cirkev na Slovensku a prechod frontu v rokoch 1944 – 1945, s. 271-277; *Pekár, Martin*: Pomery na východnom Slovensku v posledných mesiacoch existencie ľudáckeho režimu, s. 278-292; *Šmigel, Michal*: Hnutie za pričlenenie severovýchodných okresov Slovenska k ZSSR (1944 – 1945). Mýty či realita?, s. 293-307; *Syrný, Marek*: Formovanie stranícko-politického systému na oslobodenom území Slovenska, s. 308-316; *Šišjaková, Jana*: Bytča na prelome dvoch epoch (1944 – 1945/46), s. 317-329; *Bôbová, Mária*: PhDr. František Hrušovský: obraz rokov 1944 – 1945, s. 330-336; *Hronček, Pavel*: Tunely na železničnej trati Brezno – Tisovec – Slavošovce vybudované v období Slovenskej republiky (1939 – 1944) a ich súčasné miesto v krajine, s. 337-348.

ŠOLC, Jiří: Osudná rozhodnutí : Kapitoly z historie československého odboje v letech 1939 – 1945 / Odp. red.: Konečný, Vratislav – Praha : Naše vojsko, 2006. – 223 s. : fotogr.

ŠUMICHRAST, Peter: Slovenské letectvo na východní frontě 1941 – 1943 / Odp. red.: Moucha, Arnošt – Cheb : Svět křídel, 2006. – 270 s. : fotogr., prehľady, pram. a lit.

* * *

BOBÁK, Ján: Moskovská misia ministra národnej obrany gen. Ferdinanda Čatloša v roku 1944. In: Historický zborník 16, č. 1-2 / Zost.: Bobák, Ján – Martin : Matica slovenská, 2006, s. 101-156.

BYSTRICKÝ, Jozef: Slovenská armáda v plánoch československého ministerstva národnej obrany v Londýne v rokoch 1943 – 1944. In: Kapitoly najnovších slovenských dejín. K 70. narodeninám PhDr. Michala Barnovského, DrSc. / Zost.: Pešek, Jan a kol. – Bratislava : Historický ústav SAV, 2006, s. 18-32.

BYSTRICKÝ, Jozef: Słowacy na polach bitew drugiej wojny światowej. In: Druga wojna światowa w 60 lat po zakończeniu i jej konsekwencje. Międzynarodowa konferencja naukowa Dukla, 27 kwietnia 2005, Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli. Krosno : Ruthenus, 2006, s. 45-73.

BYSTRICKÝ, Jozef: Vojenské a politické aspekty pomoci západných spojencov Slovenskému národnému povstaniu. In: Powstanie Warszawskie i Słowackie Powstanie Narodowe – cienie alianckiej pomocy. – Rzeszów 2006, s. 36-51.

BYSTRICKÝ, Jozef: Vojenský príspevok Slovenska k vojnovému úsiliu nacistického Nemecka v poslednom roku druhej svetovej vojny. In: Koniec druhej svetovej vojny a problémy cirkevnej politiky v nasledujúcom období / Zost.: Barnovský, Michal; Kodajová, Daniela. – Bratislava : AE Press, 2006, s. 9-25.

ČIERNA-LANTAYOVÁ, Dagmar: Ruská otázka v politických názoroch na Slovensku

1941 – 1943. In: Historické štúdie 44. Ročenka Historického ústavu SAV. Bratislava : Veda, 2006, s. 71-88.

FREMAL, Karol: Ladislav Novomeský v slovenskom hnutí odporu v rokoch druhej svetovej vojny. In: Laco Novomeský – kultúrny politik, politik v kultúre. – Bratislava : Ústav politických vied SAV, 2006, s. 40-55.

HALLON, Ludovít: Úloha komerčných bánk v arizácii na Slovensku 1939 – 1945. In: Historický časopis. – Roč. 54, č. 4 (2006), s. 591-606.

HETÉNYI, Martin: K niektorým aspektom situácie na slovensko-maďarskom pohraničí 1938 – 1945. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 3 (2006), s. 20-43.

HLAVINKA, Ján – SCHVARC, Michal: Masová vražda na poli Krტიčná pri Brezne. Jeden zo zločinov Einsatzkomanda 14 koncom roku 1944. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche. – Roč. 3, č. 2 (2006), s. 84-88 : tabl.

IVANIČKOVÁ, Edita: Postoj britskej vlády k obnoveniu Československa a vplyv Edvarda Beneša. In: Hledání jistoty v bouřlivých časech. Češi, Slováci, Němci a mezinárodní systém v první polovině 20. století / Eds.: Beneš, Zdeněk; Kováč, Dušan; Lemberg, Hans. – Ústí nad Labem : Albis International, 2006, s. 231-255.

JANEK, István: Alternatíva slovenského kráľovstva v 20. storočí : Monarchia pod vládou Koburgovcov – plán z roku 1941. In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 6, č. 5 (2006), s. 11-12 : fotogr.

JANEK, István: Pokus ministerského predsedu Miklóse Kállayho o zorganizování spoločného vystoupení z války s vůdci Slovenska v letech 1943 – 1945. In: Slovanský přehled. – Roč. 92, č. 4 (2006), s. 533-551.

KLAMKOVÁ, Hana: Přehledy bádání a historiografických diskusí : Holokaust slovenských Židov: interpretácie v slovenskej historiografii. In: Český časopis historický. – Roč. 104, č. 2 (2006), s. 364-374.

KOPECKÝ, Milan: Stavby a bojová činnosť čs. samostatného ženijního praporu 1 (10. leden – 15. květen 1945). In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 2 (2006), s. 46-64 : fotogr., tabl.

KOPECKÝ, Milan, zprac.: Stránky z Válečného denníku I. oddílu dělostřeleckého pluku 1. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 1 (2006), s. 102-107.

LACKO, Martin: Dočasne pod Wehrmachtom: Slovenský delostrelecký pluk 31 na východnom fronte (február – júl 1942). In: Historický časopis. – Roč. 54, č. 3 (2006), s. 503-520.

LACKO, Martin: Situačné hlásenia zo slovenských okresov za december 1943. In: Historické rozhľady III. Zborník príspevkov Katedry histórie FF UCM v Trnave / Zost.: Lacko, Martin; Duchoň, Martin; Varšo, Ivan – Trnava : Vyd. Michala Vaška, 2006, s. 345-371.

LACKO, Martin: Vyšetrovacie praktiky POHG na Vlčkovej ulici na prelome rokov 1944/1945. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 2 (2006), s. 87-99.

LACKO, Martin, ed.: Denník Vincenta Lofaja – príslušníka 2. technickej divízie v Taliansku v roku 1945. – In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 4 (2006), s. 126-133.

LEIKERT, Jozef: Spolupráca so študentmi v československej zahraničnej armáde. In: Juraj Slávik Neresnický – od politiky cez diplomaciu po exil (1890 – 1969) / Michálek, Slavomír a kol. – Bratislava : Prodam, 2006, s. 226-249.

MARJINA, Valentina Vladimirova: ZSSR a Slovenské národné povstanie v roku 1944. In: Koniec druhej svetovej vojny a problémy cirkevnej politiky v nasledujúcom období / Zost.: Barnovský, Michal; Kodajová, Daniela – Bratislava : AE Press, 2006, s. 26-35.

MEDVECKÝ, Matej – HOLÁK, Martin: Denník Dr. Štefana Tisu. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche. – Roč. 3, č. 4 (2006), s. 48-70.

- MEDVECKÝ, Matej:** Vznik Ústredne štátnej bezpečnosti. In: Pamäť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche. – Roč. 3, č. 2 (2006), s. 24-35.
- MIČIANIK, Pavel:** Slovenská zaistovacia divízia na okupovaných územiach Ukrajiny a južného Bieloruska (január – august 1942). In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 4 (2006), s. 43-65 : fotogr.
- MIČIANIK, Pavel:** Slovenský delostrelecký pluk 31 v druhej bitke o Charkov. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 2 (2006), s. 43-70 : fotogr.
- MIČKO, Peter:** Vplyv nemeckého kapitálu na slovenský drevársky a papierenský priemysel v rokoch 1939 – 1945. In: Historický časopis. – Roč. 54, č. 2 (2006), s. 245-272.
- MICHÁLEK, Slavomír:** Československý protifašistický odboj v USA v rokoch 1939 – 1941
In: Historické štúdie 44. Ročenka Historického ústavu SAV. Bratislava : Veda, 2006, s. 13-34.
- NĚMEČEK, Jan:** Ke vzťahům Milana Hodži a Edvarda Beneše za 2. světové války. In: Milan Hodža a integrácia strednej Európy / Zost.: Pekník, Miroslav – Bratislava : Ústav politických vied SAV, 2006, s. 93-99.
- NĚMEČEK, Jan:** Ve vedení československého zahraničního odboje v Paříži. In: Juraj Slávik Neresnický – od politiky cez diplomaciu po exil (1890 – 1969) / Michálek, Slavomír a kol. – Bratislava : Prodam, 2006, s. 201-214.
- NĚMEČEK, Jan:** Vedení československého zahraničního odboje v Londýně. In: Juraj Slávik Neresnický – od politiky cez diplomaciu po exil (1890 – 1969) / Michálek, Slavomír a kol. – Bratislava : Prodam, 2006, s. 215-225.
- NÍŽŇANSKÝ, Eduard – TULKISOVÁ, Jana:** Příprava a podpísanie slovensko-nemeckej dohody o bojových chemických látkach a ich výrobných zariadeniach. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 3 (2006), s. 90-98.
- NÍŽŇANSKÝ, Eduard – TULKISOVÁ, Jana:** Příprava a podpísanie slovensko-nemeckej zmluvy o vojnovom hospodárstve z 30. 1. 1940. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 4 (2006), s. 109-125.
- PECINA, Jozef:** Poľné delostrelectvo Rýchlej divízie 1942 – 1943 : (Od Rostova po ústup na Krym). In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 1 (2006), s. 57-76.
- PEKÁR, Martin:** Výber dokumentov k rómskej otázke na východnom Slovensku v rokoch 1942 – 1945. In: Annales Historici Presovienses 6 / Zost.: Pekár, Martin; Derfiňák, Patrik – Prešov : Universum pre Inštitút histórie FF PU, 2006, s. 309-331.
- PETRUŠ, Pavol:** K niektorým otázkam politických vzťahov medzi československou exilovou vládou v Londýne a Slobodným Francúzskom v rokoch 1940 – 1944. In: Historické štúdie 44. Ročenka Historického ústavu SAV. Bratislava : Veda, 2006, s. 57-69.
- RAJLICH, Jiří:** Nadporučík letectva Jiří Král : Zakladatel a první velitel čs. vojenské jednotky v Polsku. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 1 (2006), s. 74-90 : fotogr.
- RAJNOHA, Štefan:** Moja vojnová cesta. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 3 (2006), s. 6.
- RODÁK, Jozef:** Skutki wojny na obszarze wschodniej Słowacji. In: Druga wojna światowa w 60 lat po zakończeniu i jej konsekwencje. Międzynarodowa konferencja naukowa Dukla, 27 kwietnia 2005, Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli. Krosno : Ruthenus, 2006, s. 221-228.
- RYCHLÍK, Jan:** Slovenské národné povstanie v správach chorvátskeho diplomata. In: Historický časopis. – Roč. 54, č. 2 (2006), s. 315-352.
- SEGEŠ, Dušan:** Kontakty Milana Hodžu s poľskou exilovou vládou v rokoch 1939 – 1944.

In: Milan Hodža a integrácia strednej Európy / Zost.: Pekník, Miroslav. – Bratislava : Ústav politických vied SAV, 2006, s. 110-120.

SEGEŠ, Dušan: Pozadie uznania československej dočasnej vlády a slovenská otázka v kalkuláciách zahraničnej politiky poľskej exilovej vlády v rokoch 1939 – 1940. In: Historické štúdie 44. Ročenka Historického ústavu SAV. Bratislava : Veda, 2006, s. 35-56.

SCHVARC, Michal: Konflikt vedenia Deutsche Partei a nemeckého vyslanectva v Bratislave na prelome rokov 1940 – 1941. In: Historický zborník 16, č. 1-2 / Zost.: Bobák, Ján. – Martin : Matica slovenská, 2006, s. 81-100.

SCHVARC, Michal: Návšteva náčelníka štábu SA Viktora Lutzeho na Slovensku 22. – 25. októbra 1939 v spravodajstve Kuna Goldbacha. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 1 (2006), s. 77-87.

SCHVARC, Michal: Vývoj a zmeny organizačnej štruktúry Deutsche Partei 1938 – 1945. In: Historický časopis. – Roč. 54, č. 3 (2006), s. 471-502.

ŠOLC, Jiří: Technické vybavení operační skupiny Antropoid. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 1 (2006), s. 31-39 : obr.

ŠUMICHRAS, Peter: Správa pplk. let. J. Ďuranu o služobnej ceste do Berlína a Grove (máj 1942). In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 1 (2006), s. 88-107.

Vincenc Kaizer. Deník ze zasazení ve Vládním vojsku v Itálii 7. února – 4. srpna 1945 / Zprac.: Jakl, Tomáš; Kratochvíl, Vlastimil – In: Historie a vojenství. Roč. 55, č. 4 (2006), s. 101-110 : fotogr.

VOLOSTNOVA, Natália V.: O čom rozprávajú pramene. In: Koniec druhej svetovej vojny a problémy cirkevnej politiky v nasledujúcom období / Zost.: Barnovský, Michal; Kodajová, Daniela – Bratislava : AE Press, 2006, s. 36-43 /zahraničná pomoc SNP/.

ZAVACKÁ, Marína: Hrdinské vlčatá – oficiálne detské vzory rokov 1939 – 1944. In: Kapitoly najnovších slovenských dejín. K 70. narodeninám PhDr. Michala Barnovského, DrSc. / Pešek, Jan a kol. – Bratislava : Historický ústav SAV, 2006, s. 33-41.

* * *

BURSA, Stanislav – SÚDNY, Boris: Náhodný zostrel. In: REVI. Dvuměsíčník o letadlech a letcích. – Roč. 13, č. 63 (2006), s. 8-11 : fotogr. /Rudolf Božík, okolie Bratislavy, r. 1944/

DRAGŮŇ, Stanislav: Izidor Koso – vplyvný muž prvej Slovenskej republiky. In: Historická revue. – Roč. 17, č. 9-10 (2006), s. 50-52 : fotogr.

GAJDOŠ, Milan: Ján Lichner, politik a odbojár. In: Bojovník. – Roč. 52, č. 4 (2006), s. 8

GAJDOŠ, Milan: Jedinečnosť gen. J. Goliana v našich dejinách 1. – 12. In: Bojovník. Roč. 51, č. 4 – 15 (2006), s. 10, 4, 10, 10, 4, 4, 10, 10, 4, 4, 10, 10 : fotogr.

GAJDOŠ, Milan: Mirko Vesel. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 18 (2006), s. 10.

HALAJ, Dušan, sprac.: Z histórie spoločného boja proti fašizmu : George Barazer de Lannurien 1.-2.; Albert Leroy; Pierre Cornebois 1.-2.; Marcel Tarriére; Karol Pajer; Gérard Catteau; Roger Camberlyn; André Jean Gerverun; André Poisson; Lucien Pillaud. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 1 – 2, 6, č. 8 – 9, 14 – 19 (2006), s. 4 : fotogr.

CHREBET, V.: Priviedol do Povstania tristo mužov. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 7 (2006), s. 4 : fotogr. /part. jednotka Major, František Ninis /

KOVÁČOVÁ, Viera: Svedectvo hrôz. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 18 (2006), s. 8 : fotogr. / Kalište/

KROPILÁK, Eugen: Osobnosť SNP – prof. Dr. Ing. Miloš Marko. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 23 (2006), s. 10.

- KUCHTIAK, Ignác:** Jediným liekom bol hypermangán : 7. ročník po stopách transportu partizánskej nemocnice. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 7 (2006), s. 10.
- MAJER, Petr:** Kapitán v.v. Leo Klas – veterán druhej svetovej vojny. In: Vojenské rozhledy. – Roč. 15 /47/, č. 2 (2006), s. 190-191 : fotogr. /čs. 11. peší prápor-východný/
- MAJER, Petr:** Plukovník v.v. Miroslav Liškutin, DFC – veterán druhej svetovej vojny, pilot 312. perutě RAF. In: Vojenské rozhledy. – Roč. 15 /47/, č. 4 (2006), s. 165-166 : fotogr.
- MAJER, Petr:** Příběh „obyčejného“ vojáka : Generál Josef Hercz přeplaval v záchraném člunu z ostrůvku Camilloni na Krétu. In: A-report. – Roč. 17, č. 3 (2006), s. 26-27 : fotogr.
- MILDEOVÁ, Zuzana:** Povstalec s dušou poeta. In: Obrana. – Roč. 14, č. 12 (2006), s. 34-35 : fotogr. /Imrich Gibala/
- NAĎOVIČ, Svetozár:** Hrdina z „parabrigády“. In: Obrana. – Roč. 14, č. 5 (2006), s. 37 / Viktor Naď, 2. čs. spd brigáda/
- NAĎOVIČ, Svetozár:** Padol prvý. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 8 (2006), s. 6 : fotogr. /Viktor Naď, 2. čs. spd brigáda/
- PAULIAK, Ervín:** Starý vojak neumiera, iba odchádza... In: Bojovník. – Roč. 51, č. 26 (2006), s. 8 : fotogr. /Egyd Pepich/
- PILEK, Štefan:** Žena – hrdinka v protifašistickom odboji. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 13 (2006), s. 4 : fotogr. /1. čs. part. brigáda M. R. Štefánika, Elena Kučerová/
- PITKA, Karol:** Protipovstalecká teroristická činnosť 1.-2. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 3 – 4 (2006), s. 4 / Edelweiss, Ladislav Nižňanský/
- PODOLEC, Ondrej:** Privilegovaní, rešpektovaní a trpení... Národnostné menšiny na Slovensku v rokoch 1938 – 1945. In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 6, č. 5 (2006), s. 22-24 : fotogr.
- RAJLICH, Jiří:** František Fajtl (1912 – 2006). In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 4 (2006), s. 144-147 : fotogr.
- RAJLICH, Jiří:** Na všech frontách : Generálporučík v.v. Ing. František Fajtl (20. 8. 1912 – 4. 10. 2006). In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 82, č. 11 (2006), s. 12-15 : fotogr.
- RJABIK, Michal:** Kto bol vedúcou silou v protifašistickom hnutí na Slovensku? In: Bojovník. – Roč. 51, č. 3 (2006), s. 8 : fotogr.
- SAMEK, Vladimír:** Zomrel Gabčíkov druh. In: Obrana. – Roč. 14, č. 7 (2006), s. 40 : fotogr. /Pavel Bock/
- SEMANCO, Emil:** Slávny seržant z jarabinskej matriky : Michal Strenk velil hliadke, ktorú zväčnili na najväčšom vojenskom pomníku. In: Verejná správa. – Roč. 61, č. 10 (2006), s. 26-27 : fotogr.
- SLIAČAN, Ján:** Slovenský generál žije v USA. Bratia Skalinovci z Gemera – aktívni účastníci boja proti nacizmu a fašizmu. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 26 (2006), s. 2.
- STEHLÍK, Milan:** Bombardovanie letiska v Piešťanoch. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 23 (2006), s. 8 : fotogr.
- STEHLÍK, Milan:** Ešte k článku o bombardovaní Spišskej Novej Vsi. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 18 (2006), s. 10.
- ŠKOREC, Ján:** Hlinkova garda – zločinný nástroj 1.-2. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 17 (2006), s. 10.
- ŠUMICHRASŤ, Peter:** Odišiel priateľ mrakov (genpor. v.v. Ing. František Fajtl, 20. 8. 1912 – 4. 10. 2006). In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 4 (2006), s. 153-156.
- VITKO, Pavol:** Väzenie pre víťaza vojny. In: Obrana. – Roč. 14, č. 4 (2006), s. 34-36 : fotogr. /Antonín Petrák/

VITKO, Pavol: Vo Veľkej Británii zomrel plk. P. Bock. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 15 (2006), s. 11 : fotogr.

ZAVACKÁ, Katarína: Slovenský štát a sviatok práce : Oslavy 1. mája na Slovensku v rokoch 1939 – 1944. In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 5, č. 3 máj/jún (2006), s. 7-9 : fotogr.

1945 – 1993

BÍLEK, Jiří – LÁNÍK, Jaroslav – ŠACH, Jan: Československá armáda v prvém poválečném desetiletí květen 1945 – květen 1955 : Historie československé armády 6. Praha : Ministerstvo obrany ČR – AVIS, 2006. – 197 s. : fotogr., tabl., pram. a lit.

HANÁK, Milan: V pilotním výcviku 1947 až 1949. Nevojice : Jakab, 2006. – 80 s. : fotogr.

HANZLÍK, František – VONDRÁŠEK, Václav: Armáda v zápase o politickou moc v letech 1945 – 1948. Praha : Ministerstvo obrany ČR – AVIS, 2006. – 399 s. : fotogr., dok., pram. a lit.

IRRA, Miroslav: Československé vojenské letectvo 1945 – 1950. Díl I. Organizační vývoj a personální výstavba / Odp. red.: Moucha, Arnošt – Cheb : Svět křídel, 2006. – 825 s. : fotogr., zoznamy, pram. a lit.

IRRA, Miroslav: MiG-15. „Patnáctka“ Letoun MiG-15 v čs. vojenském letectvu v letech 1951 – 1983, 1. díl : „Fifteen“ MiG-15 in Czechoslovak Air Force 1951 – 1983, Vol. 1 / Přel.: Mikolášik, Ondrej, kresby: Válka, Zbyněk – Nevojice : Jakab, 2006. – 104 s. : fotogr., nákr.

JÍLEK, Tomáš – JÍLKOVÁ, Alena: Železná opona : Československá státní hranice od Jáchymova po Bratislavu 1948 – 1989. Praha : Nakl. Miloš Uhlíř – Baset, 2006. – 161 s. : fotogr., 1 CD: Železná opona. Česko-bavorská hranice 1948 – 1989.

KORÍNEK, Otakar: Pozývací list 1968. Bratislava : Albert Marenčin – Vyd. PT, 2006. – 109 s.

POLIŠENSKÁ, Milada: Čechoslováci v Gulagu a československá diplomacie 1945 – 1953 / Odp. red.: Čadil, Jan – Praha; Bratislava : Libri; Ústav pamäti národa, 2006. – 510 s. : tabl., lit.

ZÍDEK, Petr: Československo a francouzská Afrika 1948 – 1968. Praha : Libri, 2006. – 247 s. : medailóny, pram. a lit., res.

* * *

HALCZAK, Bohdan – ŠMIGEL, Michal: Činnosť oddielu UPA „Smyrnyj“ na poľsko-slovenskom pohraničí v kontexte ukrajinského povstania v juhovýchodnom Poľsku (1945 – 1948). In: Annales Historici Presovienses 6 / Zost.: Pekár, Martin; Derfiňák, Patrik – Prešov : Universum pre Inštitút histórie FF PU, 2006, s. 217-235.

JANEČEK, Pavel: Československo-korejské vzťahy v dobe korejskej války 1950 – 1953. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 3 (2006), s. 34-48 : fotogr., tabl.

JURČIŠINOVÁ, Nadežda: Povojnová obnova Svidníckeho okresu v rokoch 1945 – 1948. In: Annales Historici Presovienses 6 / Zost.: Pekár, Martin; Derfiňák, Patrik – Prešov : Universum pre Inštitút histórie FF PU, 2006, s. 236-255.

MÍČKO, Peter: Ukrajinská povstalecká armáda (UPA) na Slovensku v roku 1946. In: Annales Historici Presovienses 6 / Zost.: Pekár, Martin; Derfiňák, Patrik – Prešov : Universum pre Inštitút histórie FF PU, 2006, s. 198-216.

PELIKÁN, Jan: Jugoslávie a počátek pražského jara (leden – březen 1968). In: Slovanský přehled. – Roč. 92, č. 4 (2006), s. 567-590.

PIOTROWSKI, Paweł: Účast polské armády na intervenci v Československu. In: Polsko a Československo v roce 1968. Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Varšava, 4. – 5. září 2003. Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR; Dokořán, 2006, s. 139-155.

SIVOŠ, Jerguš: Systém prevýchovy v pracovnom tábore v Novákoch (1945 – 1951). In: Historický zborník 16, č. 1-2 / Zost.: Bobák, Ján – Martin : Matica slovenská, 2006, s. 57-68.

ŠTAIGL, Jan: Pokus o reformu v armáde v roku 1968. In: Vojenská osveta. – 2006, s. 82-96.

ŠTAIGL, Jan: Slovenské národné jednotky v čs. armáde po druhej svetovej vojne: In: Vojenská osveta, 2006, s. 69-81.

ŠTEFANSKÝ, Michal: Soviet Impact on the Czechoslovak Armed Forces. In: Multinational Operations, Alliances and International Military Cooperation. Past and Future. Proceedings of the Fifth Workshop of the Partnership for Peace Consortium 's Military History Working Group Vienna, Austria 4 – 8 April 2005. – Washington D.C. : Center of Military History USA, 2006, s. 93-100.

VALIŠ, Zdeněk: Bez rozsudku (Vojenský likvidační tábor Mírov). In: Vojenské rozhledy. – Roč. 15 /47/, č. 2 (2006), s. 165-189, příl.

WENZKE, Rüdiger: NDR a její Národní lidová armáda během krize v Československu 1968 / Z něm. přel.: Láník, Jaroslav. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 3 (2006), s. 4-22 : fotogr., mp.

ZÍDEK, Petr: Československo v konžské krizi 1959 – 1961. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 3 (2006), s. 23-33 : fotogr.

* * *

AMBROŽ, Svatomír, sprac.: Nebezpečné dozvuky vojny. Odmínovanie na východnom Slovensku : Spomienky Václava Pátka. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 10 (2006), s. 3.

BARNOVSKÝ, Michal: Neúspešný pokus o zmenu. Maďarská revolúcia roku 1956 a Slovensko. In: História. Revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 6, č. 5 (2006), s. 13-15 : fotogr.

ČEJKA, Petr: Plán plná hedvábí. Od jednoho z největších cvičení výsadkových vojsk na našem území Vltava 66 uplynulo čtyřicet let. In: A-report. – Roč. 17, č. 23 (2006), s. 40-45 : fotogr.

MÁČE, Jan: Československé letectvo po roce 1945 : 1. Poválečná obnova; 2 – 3. Britské letouny u nás. In: ATM – Armády, technika, militaria. – Roč. 4, č. 1 – 3 (2006), s. 40-43, 42-45, 48-51 : fotogr.

MAREK, Vladimír: První a pak dlouho nic : Historie misí OSN bývalé Československé lidové armády je ve srovnání se současností velice skromná. In: A-report. – Roč. 17, č. 11 (2006), s. 14-15 : fotogr.

MAREK, Vladimír: Zvítězili díky naší pomoci. Českoslovenští vojáci vycvičili stovky Izraelců a sehráli tak významnou roli při vzniku státu Izrael. In: A-report. – Roč. 17, č. 19 (2006), s. 34-35 : fotogr.

MATOULEK, Jaroslav: Dvě téměř zapomenutá výročí : První let čs. pilota na proudovém letounu. První let proudového letounu v ČSR s čs. pilotem. In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 82, č. 10 (2006), s. 20-25 : fotogr.

1993 – 2006

Doktrína na podporu velenia a riadenia, zabezpečenia spojenia, spracovania a prenosu informácií počas operácií SVD 60 (B). Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 57 s.

Doktrína plánovania vojenských operácií SVD 50 (B). Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 50 s. : grafy.

Doktrína Pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky (B). Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 92 s.

Doktrína pre plánovanie a vedenie spoločných operácií SVD 30 (B). Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 132 s. : tabl.

Doktrína pre spravodajskú podporu a elektronický boj v spoločných operáciách SVD 20 (B). Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 71 s.

Doktrína síl výcviku a podpory VDSVaP (B). Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 43 s. : grafy.

Logistická doktrína Ozbrojených síl Slovenskej republiky SVD 40 (B). Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 143 s.

LUPTÁK, Ľubomír a kol., eds.: Panoráma globálneho bezpečnostného prostredia 2005 – 2006. Bratislava : Odbor bezpečnostnej a obrannej politiky MO SR, 2006. – 862 s. : glosár, reg., mp. príl.

Ročenka Ministerstva obrany Slovenskej republiky 2005. / Zost. a red. sprac.: Dolinay, Ján – Bratislava : Ministerstvo obrany SR, 2006. – 234 s. : fotogr., grafy, tabl., fotogr. príl.

Rozpočet MO SR na rok 2006 v číslach, faktoch a grafoch. Defence Budget for 2006 in Figures, Facts and Graphs / Zost.: Vetrečin, Peter a kol.; zodp. red.: Dolinay, Ján – Bratislava : Komunikačný odbor MO SR, 2006. – 31 s. slov., 31 s. angl. : gr., tabl.

Spoločná operačná logistická doktrína Ozbrojených síl Slovenskej republiky VDSVaP 41-01. Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 156 s.

Spoločná taktická doktrína STD 32-01. Doktrína radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 175 s.

Taktická doktrína pozemných síl. Delostrelecká doktrína TDPS 32-04. Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2006. – 139 s., príl.

* * *

BERKY, Ľuboš: Personálna a sociálna politika Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Analýza aktuálnej situácie podľa vybraných sociologických výskumov. In: Vojenské obzory. Teoretický časopis. – Roč. 12, č. 1 (2006), s. 42-49.

EICHLER, Jan: Teorie obrany, nebo bezpečnostní věda? (Náměty pro vědeckou a výzkumnou činnost v oblasti bezpečnosti a obrany státu). In: Vojenské rozhledy. – Roč. 15 /47/, č. 25 (2006), s. 19-26.

HULAN, Bohumír – KORČOKOVÁ, Zuzana: Miesto morálky a etiky v živote vojenského profesionála. In: Vojenské obzory. Teoretický časopis. – Roč. 12, č. 1 (2006), s. 142-150.

JEZŇÝ, Martin – PULIŠ, Pavel: Modelovanie a simulácia bezpečnostného systému letiska v podmienkach boja proti terorizmu. In: Vojenské obzory. Teoretický časopis. – Roč. 12, č. 1 (2006), s. 113-133.

KANDRÁČ, Peter – SZABO, Stanislav: Budúcnosť sa tvorí dnes. In: Vojenské obzory. Teoretický časopis. – Roč. 12, č. 2 (2006), s. 45-52 /OS SR – vzdelávanie, školstvo, výcvik/

KELEMEN, Miroslav – HIRKA, Ivan – BALÁŽ, Jaroslav: Systém vojenského vzdelávania

a profesionálneho rozvoja personálu OS SR v 21. storočí. In: Vojenské obzory. Teoretický časopis. – Roč. 12, č. 1 (2006), s. 82-88.

NIŽŇANSKÝ, Jaroslav: Ozbrojené sily pri riešení nevojenských hrozieb. In: Vojenské obzory. Teoretický časopis. – Roč. 12, č. 2 (2006), s. 25-44.

SLAVIČEK, Milan – MARCHEVKA, Peter – CHÚPEK, Anton: Právne prostredie riešenia krízových situácií v Slovenskej republike. In: Vojenské obzory. Teoretický časopis. – Roč. 12, č. 2 (2006), s. 7-24.

WISNIEWSKI, Bernard – BOCIANOWSKI, Bogdan: Miesto a úlohy síl ochrany štátnych hraníc v boji proti teroristickému ohrozeniu. In: Vojenské obzory. Teoretický časopis. – Roč. 12, č. 1 (2006), s. 34-41.

* * *

BEGALA, Ján: Antonov An-24 ev.č. 5605. In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 82, č. 3 (2006), s. 72-74 : fotogr.

BEGALA, Ján: Letecká fakulta a jej príspevok k storočnici. In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 82, č. 10 (2006), s. 52-53 : fotogr.

BORŽÍK, Martin – SOLČANSKÝ, Dalimír: Predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie v Ozbrojených silách Slovenskej republiky. In: Vojenská osвета, 2006, s. 32-38.

BULÍK, Lubomír: Päť priorít modernizácie I.-II. In: Obrana. – Roč. 14, č. 4 – 5 (2006), s. 6-9, 8-11 : fotogr.

GAŠPAROVÁ, Mária: Realizácia prevencie zameranej na boj proti alkoholu, drogám a ostatným nežiaducim sociálno-patologickým javom v rezorte ministerstva obrany. In: Vojenská osвета, 2006, s. 28-31.

GYÜRÖSI, Miroslav: Slovenské sily dostali prvé modernizované MiG-y 29. In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 82, č. 1 (2006), s. 10 : fotogr.

IRRA, Miroslav: Arado – jejich osud. In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 82, č. 4 (2006), s. 58-63 : fotogr.

KHOL, Miroslav: Mil Mi-4. In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 82, č. 6 (2006), s. 80-82 : fotogr.

MICHNICA, Peter: Prvá púť do Vatikánu. In: Obrana. – Roč. 14, č. 11 (2006), s. 35 : fotogr.

PAROLEK, Antonín: Kariérny postup v OS SR. In: Obrana. – Roč. 14, č. 3 (2006), s. 30-31.

ŠMIDA, Milan: Ozbrojené sily Slovenskej republiky a NATO. In: Vojenská osвета, 2006, s. 2-27.

ULJACKÝ, Tibor: Duchovná služba. In: Obrana. – Roč. 14, č. 2 (2006), s. 44.

VAVRINEC, Vladislav: Ako sa žije na Golanoch. In: Obrana. – Roč. 14, č. 7 (2006), s. 24-27 : fotogr.

VAVRINEC, Vladislav: Patriť k elite. In: ATM – Armády, technika, militaria. – Roč. 4, č. 4 (2006), s. 23-24 : fotogr. /5. pluk špeciálneho určenia Žilina/

VITKO, Pavol: Generál richtárom. In: Obrana. – Roč. 14, č. 12 (2006), s. 26-27 : fotogr. / Jozef Gajdoš/

VITKO, Pavol: Nedokončený let : Chronológia leteckého nešťastia. Minister abdikoval. Srdcia plačú. Nenaplnené túžby, prerušené priania. Letieť domov. Jedna rodina. In: Obrana. – Roč. 14, č. 2 (2006), s. 4-26 : fotogr.

VITKO, Pavol: Smutná cesta z Iraku. In: Obrana. – Roč. 14, č. 12 (2006), s. 8-10 : fotogr.

VITKO, Pavol: Tento zákon ozbrojené sily potrebujú : Náčelník GŠ generálporučík Lubomír Bulík. In: Obrana. – Roč. 14, č. 1 (2006), s. 6-8 : fotogr. /Zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov/

VITKO, Pavol – ŠOTER, Miroslav: Vojna useknutých rúk. In: Obrana. – Roč. 14, č. 3 (2006), s. 24-26 : fotogr. /mierové misie, Sierra Leone, OS SR/

ŽIAK, Jozef: Odpočet. In: Obrana. – Roč. 14, č. 6 (2006), s. 6-9 : fotogr. /OS SR 2005/

ŽIAK, Jozef: Päť úspešných cyperských rokov. In: Obrana. – Roč. 14, č. 11 (2006), s. 26-27 : fotogr.

ŽIAK, Jozef: Slovenský letecký inštitút. In: Obrana. – Roč. 14, č. 12 (2006), s. 12-13.

PRÁCE PRESAHUJÚCE VYMEDZENÉ CHRONOLOGICKÉ OBDOBIA

Avia B-534 Czechoslovakian fighter 1933-45 : CMK Photo Hobby Manual #1001 / Autor textu a fotogr.: Kudlička, Bohumil, aut. modelu: Huryta, Pavel, fotogr. modelu: Broji, Petr Praha : Czech Master's Kits, 2006. – 95 s. : fotogr., nákr., 2-list. príl. v češtine

DiNARDO, Richard L.: Nerovní spojenci : Nemecko a jeho evropsí spojenci od koalície ke zhroucení / Z angl. přel.: Fidler, Jiří – Brno : Jota military, 2006. – 391 s. : pram. a lit.

HRABICA, Pavel – HRABICA, Zdeněk: Zapomenutý generál Karel Klapálek / Odp. red.: Koloc, Tomáš – Praha : Mladá fronta, 2006. – 334 s. : fotogr., reg., pram. a lit.

KOLÁČNÝ, Ivan: Řády a vyznamenání habsburské monarchie / Odp. red.: Křížek, Leonid, fotodok.: Svadbík, Martin – Praha : Elka Press, 2006. – 300 s. : fotogr., lit.

LÁNÍK, Jaroslav, přípr.: Generál Alois Eliáš (1890 – 1942) voják – diplomat – politik : Příspěvky z vědeckého semináře konaného dne 28. března 2006 v Praze. Praha : Úřad vlády ČR pro Vojenský historický ústav v Praze, 2006. – 72 s., fotogr. příl.

Obsah: *Stehlík, Eduard:* Alois Eliáš – legionář a důstojník, s. 3-7; *Žikeš, Josef:* Alois Eliáš – voják, s. 8-11; *Uhlíř, Jan B.:* Ministerský předseda Alois Eliáš, s. 12-17; *Pasáková, Jana:* Eliáš ve vzpomínkách své manželky a moje vzpomínky na paní Jaroslavu Eliášovou, s. 18-26; *Hofman, Petr:* Náčelníkem štábu skupiny Gillain v bojích na Slovensku, s. 27-34; *Maršálek, Zdenko:* Alois Eliáš a československá armáda první republiky. Kariéra vojenského odborníka, s. 35-43; *Křestan, Jiří:* Osobní archiv generála Aloise Eliáše jako pramen poznání jeho mimořádné osobnosti, s. 44-53; *Junek, Marek:* Demokratická a legionářská tradice v Národním památníku na Vítkově, s. 54-58; *Minařík, Pavel:* Hrob generála Eliáše v Markovicích, s. 59.

LETZ, Róbert – MULÍK, Peter – BARTLOVÁ, Alena, zost.: Slovenská ľudová strana v dejinách. Martin : Matica slovenská, 2006. – 398 s., príl.

MAREK, Vladimír: Hedvábný hrot. Československé, české a slovenské speciální, průzkumné a výsadkové jednotky. Praha : Naše vojsko, 2006. – 223 s. : fotogr.

MATĚJČEK, Luděk: Chebská křídla : Příběh historicky prvního letiště v českých zemích a nacistické letecké továrny – Cheb : Svět křidel, 2006. – 307 s. : fotogr., pram.

Německé menšiny v právních normách 1938 – 1948. Československo ve srovnání s vybranými evropskými zeměmi / K vyd. přípr.: Pešek, Jiří; Tůma, Oldřich; Kittel, Manfred; Möller, Horst – Praha : Doplněk – Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2006, 601 s.

PURDEK, Imrich – ZELIZŇÁK, Peter a kol.: Vojenská symbolika Slovenskej republiky : Vojenské zástavy, rovnošaty, hodnosti, vyznamenania, znaky a odznaky. Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2006. – 180 s. : fotogr.

ŘEHÁKOVÁ, Marcela a i., sest.: 70 let vojenského školství v Moravské Třebové / Odp.

red.: Košťálová, Hana – Praha : MO ČR – Agentura voj. informací a služeb, [2006]. – 95 s. : fotogr.

SKRAMOUŠSKÝ, Jan – PAZDERA, David: Československé pistole 1918 – 1950 / Odp. red.: Kočí, Antonín – Praha : Mladá fronta, 2006. – 306 s. : fotogr., nákr., pram. a lit.

VAŠEK, Richard, sest. a red.: Věda a armáda – věda a válka (1914 – 2004) : Sborník z mezinárodní vědecké konference pořádané v Praze ve dnech 24. a 25. 11. 2004 Masarykovým ústavem AV ČR, Ústavem strategických studií Univerzity obrany v Brně a Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR. Praha : Masarykův ústav AV ČR, 2006. – 169 s. : fotogr.

Obsah: *Budil, Ivo:* Antropologie války a západní vojenská tradice, s. 11-18; *Šimůnek, Michal:* Válka, rasa, geny (Druhá světová válka a nacistická „eutanasie“ 1939 – 1945), s. 19-36; *Hossfeld, Uwe:* „Materiál nenahraditelné hodnoty“ (Botanické Sběrací komando SS v SSSR pro genetiku rostlin SS v Lannachu v letech 1943 – 1945 a některé otevřené otázky, s. 37-63; *Drábek, Pavel:* Československý vojenský lékopis z roku 1925, s. 64-66; *Mika, Janusz:* Strategie ve Vojenském ústavu vědeckém, s. 67-74; *Martinovský, Martin:* Masarykova akademie práce a obrana státu, s. 75-92; *Pátý, Libor:* Radar a Žáčkův magnetron (k osmdesátému výročí objevu), s. 93-97; *Mikovcová, Alena:* Vědecká činnost brněnských vysokých škol za 2. světové války, s. 98-116; *Míšková, Alena:* Pražští němečtí vědci a druhá světová válka. Poznámky o osobní angažovanosti, s. 117-124; *Bílek, Jiří:* Válečné zkušenosti, vojenská věda a vojenská výstavba, s. 125-132; *Fučík, J.:* Vliv vědy na změny v současném vojenství a zbrojení, s. 133-139; *Janošec, Josef:* Proměny obranného výzkumu ČR v letech 1989 – 2004, s. 140-163.

VONDRÁŠEK, Václav – CHRÁSTIL, Sylvestr – MARKEL, Martin: Vojenská akademie v Brně. Praha : MO ČR – Agentura voj. informací a služeb, 2006. – 207 s. : fotogr., lit.

* * *

KAMENEC, Ivan: Predstavy Hlinkovej slovenskej ľudovej strany o budúcom zahraničnopolitickom postavení Slovenska. In: Hledání jistoty v bouřlivých časech. Češi, Slováci, Němci a mezinárodní systém v první polovině 20. století / Eds.: Beneš, Zdeněk; Kováč, Dušan; Lemberg, Hans. – Ústí nad Labem : Albis International, 2006, s. 257-270.

KLABJAN, Borut: Taliansko a Slovensko vo vojne. Vplyv talianskeho fašizmu na Slovensku pred druhou svetovou vojnou a počas nej. In: Historický časopis. – Roč. 54, č. 3 (2006), s. 451-470.

PEŠEK, Bohumil: Zdenko Mikula – vojenský hudebník a organizátor slovenských vojenských hudieb. In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 2 (2006), s. 104-114 : fotogr., tabl.

PEŠEK, Jiří – TŮMA, Oldřich: Právní normy let 1938 – 1948 týkající se Němců v Československu a ostatní Evropě. In: Soudobé dějiny. – Roč. 13, č. 3-4 (2006), s. 431-460.

RAŠEK, Antonín: Dvě dramatická období, dva příběhy armády. In: Vojenské rozhledy. – Roč. 15 /47/, č. 4 (2006), s. 159-164. /normalizácia, 90. r.-transformácia/

VONDROVSKÝ, Ivo: Stavební vývoj pevnosti Leopoldov. In: Historie a vojenství. – Roč. 55, č. 1 (2006), s. 63-73 : fotogr.

* * *

BUČKO, Alfonz: História armádnej budovy „D“. In: Bojovník. – Roč. 51, č. 18 (2006), s. 6 /Trenčín; st. 19.- súčasnosť/

HOFMAN, Petr: Salutování z latinského saluto. In: A-report. – Roč. 17, č. 3 (2006), s. 14-15 : fotogr.

LACKO, Martin: Utrpenie Slovákov a Rusínov v Maďarskej kráľovskej armáde 1938 – 1945. In: Kultúra. – Roč. 8, č. 16 (2006), s. 10-11.

MAREK, Vladimír: Existují i vojenské známky : Československá poštovní známka je stará téměř devadesát let. In: A-report. – Roč. 17, č. 8 (2006), s. 14-15 : fotogr.

MATOULEK, Jaroslav: Vrtulníkové abrahámoviny aneb 50. výročí zahájení provozu vojenských vrtulníků v Československu. In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 82, č. 5 (2006), s. 72-82 : fotogr.

ARCHÍVNICTVO A MÚZEJNÍCTVO

HOSPODÁR, Vladimír: Zbierkové fondy v Múzejnom oddelení Svidník Vojenského historického múzea v Piešťanoch (špecifikácia fondu písomnosti). In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 2 (2006), s. 100-103.

Zoznam excerptovaných časopisov a periodických zborníkov vydaných v roku 2006

A-report. Čtrnáctidenník Ministerstva obrany ČR
 Acta historica Neosoliensia. Ročenka Katedry histórie FHV UMB
 Acta historica Posoniensia. Ročenka Katedry všeobecných dejín FiF UK
 Annales historici Presovienses. Ročenka Inštitútu histórie FiF PU
 Army History. The Professional Bulletin of Army History
 ATM – Armády, technika, militaria
 Bibliographie internationale d'histoire militaire. Sélection 2000 – 2004. Tome 26
 Bojovník. Dvojtyždenník antifašistov
 Czech Armed Forces Today – Armáda České republiky dnes
 Časopis Národního muzea – řada historická
 Český časopis historický
 Dějiny a současnost. Kultúrně-historická revue
 Hadtörténelmi Közlemények
 História. Revue o dejinách spoločnosti
 História – maď.
 Historica. Zborník Filozofickej fakulty UK
 Historická revue. Vedecko-populárny časopis o dejinách spoločnosti
 Historické štúdie. Ročenka Historického ústavu SAV
 Historický časopis Historického ústavu SAV
 Historický obzor
 Historický zborník. Zborník Slovenského historického ústavu MS
 Historie a vojenství. Časopis Historického ústavu Armády ČR
 Letectví + kosmonautika. Český a slovenský populárně-odborný časopis
 Medea. Studia Mediaevalia et Antiqua. Zborník Katedry všeobecných dejín FiF UK
 Medzinárodné otázky
 Militärgeschichte. Zeitschrift für historische Bildung
 Militärgeschichtliche Zeitschrift
 Moderní dějiny. Sborník k dějinám 19. a 20. století
 Muzealnictwo wojskowe
 Obrana. Vojenský mesačník MO SR
 Österreichische Militärische Zeitschrift
 Paměť národa. Nacizmus a komunizmus vo svojej epoche
 Pamiatky a múzea. Revue pre kultúrne dedičstvo

VOJENSKÁ HISTÓRIA

Politické vedy. Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy
Przegląd Historyczno-wojskowy
REVI – dvouměsíčník o letadlech a letcích
Slezský sborník
Slovanský přehled. Review for Central, Eastern and Southeastern European History
Slovenská archeológia
Slovenská archivistika
Soudobé dějiny
Střední Evropa. Reuve pro středoevropskou politiku a kulturu
Střelecká revue
Studia Archeologica Slovaca Mediaevalia
Studia Historica Nitriensia. Zborník Katedry histórie a archeológie UKF
Studia Historica Tyrnaviensia. Spoločenskovedný zborník Katedry histórie FH TU
Századok. A magyar történelmi társulat folyóirata
Vojenno-istoričeskij žurnal
Vojenská história. Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo
Vojenská osveta. Spoločenskovedné semináre
Vojenské obzory – teoretický časopis MO SR
Vojenské rozhledy – teoretický časopis Armády ČR
Zahraničná politika. Listy SFPA
Zborník Slovenského národného múzea

Spracovala Božena Šedová

AUTORI ČÍSLA

Mgr. Martin HURBANIČ, PhD., Filozofická fakulta UK, Šafárikovo nám. č. 6, 811 06 Bratislava

PhDr. Marek MEŠKO, M.A., PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

PhDr. Michal SCHVARC, PhD., Slovenské národné múzeum – Múzeum Karpatských Nemcov, Žižkova 14, 811 09 Bratislava

Mgr. Jana ZAŤKOVÁ, Vojenský historický archív, Krajná 27, 821 04 Bratislava

JUDr. Oldřich PEJS, Kafkova 53, 160 00 Praha 6, Česká republika

Pplk. PhDr. Peter ŠUMICHRASŤ, PhD., Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

PaedDr. Róbert LAMOŠ, Kriminalistický ústav PZ, Sklabinská 1, 812 72 Bratislava

Pplk. v.z. Dr. Peter TURZA, Vojenské historické múzeum, P. O. Box A-9, Orviská cesta, 921 01 Piešťany

---

ERRÁTA

Vo Vojenskej histórii č. 4, 2008 na s. 135 došlo k zámene popisu dvoch fotografií. K fotografii č. 3 patrí popis uvedený k č. 4 a naopak k fotografii č. 4 patrí popis uvedený k fotografii č. 3. Na fotografii č. 3 je veliteľ 2. partizánskeho oddielu M. Mečislavovič Boginskij a na fotografii č. 4 je komisár 2. partizánskeho oddielu M. Grigorievič Labanov. Za technickú chybu sa ospravedľujeme.

UPOZORNENIE REDAKCIE

Odozdávanie rukopisov

Príspevky do Vojenskej histórie odovzdávajújte, resp. posielajte zásadne na disketách v textových edito-roch Word 6.0, Word 97, v iných len na základe dohovoru. **Poznámky je potrebné uvádzať pod čia-rou, nie až za text štúdie.** K diskete je potrebné priložiť jeden tlačенý exemplár príspevku. K štúdiu je potrebné pripojiť resumé v rozsahu cca jednej strany a osobné údaje o autorovi: rodné číslo, adresu, číslo účtu a telefonický kontakt a e-mail.

Rozsah príspevkov

Rozsah štúdií, vrátane poznámkového aparátu, by nemal presiahnuť 40 strán. Recenzie môžu byť v rozsahu do 15 strán, anotácie maximálne do 3 strán. Počet strán sa počíta podľa počtu znakov (1 800 znakov na stranu).

Poznámkový aparát a citovanie

Vzhľadom na platnosť STN ISO 690, ktorá obsahuje aj Národnú prílohu, je potrebné pri citáciách rešpektovať aspoň jej základné zásady. Na ulahčenie citovania uvádzame niektoré vzory:

Pri písaní poznámok k textom je potrebné používať príslušnú funkciu programu WORD na vkladanie poznámok po čiarou – nie písať ich dozadu za text štúdie.

¹ VÁROŠ, M.: Posledný let generála Štefánika. Bratislava : International, 1994, s. 56.

² PEJSKAR, J., ed.: Poslední pocta : Památník na zemřelé československé exulanty v letech 1948 – 1981. B. m. : Konfrontace, 1986, sv. 2., s. 118-121.

(v prameni neuvedené miesto vydania: bez miesta; podobne aj pri neuvedenom vydavateľstve: b. v., roku: b. r.)

³ ŠPIRKO, D. – LUPTÁK, M.: Obrana bratislavského predmestia vo francúzsko-rakúskej vojne roku 1809. In: Vojenská história, roč. 6, 2002, č. 1, s. 9-10.

⁴ DEIGHTON, L.: Blitzkrieg : Od Hitlerova nástupu po pád Dunkerque. Prel. Z. Kárník. Praha : Argo, 1994, s. 85.

⁵ PEJSKAR, ref. 2, s. 97.

- v prípade, že v jednej poznámke sú uvedené dva pramene toho istého autora, v ďalších poznámkach uvádzame aj prvé slová názvu prameňa: PEJSKAR, Poslední, ref. 2, s. 93.
- autor nemusí uvádzať mená všetkých pôvodcov citovaného diela (druhého, tretieho) alebo ak má ci-tované dielo viacerých ako troch pôvodcov uvádzame: ŠPIRKO, D. a i. (a iní) alebo ŠPIRKO, D. et al. (et alii)
- v prípade viacerých miest vydania, alebo názvov vydavateľstiev píšeme bodkočiarku alebo čiarku: Praha; Bratislava : Argo; Concordia, 1999
- údaje v bibliografickom popise citovaného prameňa sa uvádzajú v jazyku prameňa až po údaj o roz-sahu
- Skratkou pre označovanie strán alebo strany je s., ročníky časopisov a čísla zborníkov sa uvádzajú arabskými číslicami. Pokiaľ sú dokumenty v edíciách číslované, je potrebné uvádzať okrem strán aj číslo.
- pri odkaze na archívny prameň uvádzať skratky: f. (nie fond)
  - šk. (ako škatuľa, nie krabica)
  - č. j. (s medzerou)
  - VÚA-VHA Praha, f.....; pozri tiež PEJS, O:...
  - Tamže, s. 8. (nie tamtiež)

Čísla poznámok v texte uvádzať indexovo: ⁴ nie: ⁴⁾ ⁴⁾

Adresa redakcie: Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava
tel.: 02/48 207713
E-mail: stanovam@mod.gov.sk

Redakčná rada si vyhradzuje právo na základe vyžiadaných odborných posudkov rozhodnúť o uve-rejnení, prípadne vrátení príspevku. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú.

OBSAH

Štúdie

- HURBANIČ, Martin: Desať dní, ktoré otriasli Konštantínopolom
 Priebeh avarskeho obliehania z roku 626 (I.) 3
- MEŠKO, Marek: Bojová a politicko-diplomatická činnosť M. R. Štefánika v Srbsku 25
- SCHVARC, Michal: „Úderka a výchovný nástroj hnutia“ – Freiwillige Schutzstaffel –
 dobrovoľné ochranné oddiely Deutsche Partei“ 44

Dokumenty a materiály

- ZAŤKOVÁ, Jana: Útek generála (Dokumenty k okolnostiam úteku generála Lavra
 Georgijeviča Kornilova z rakúsko-uhorského zajatia) 67
- PEJS, Oldřich: Váleční zajatci, partyzáni a civilní obyvatelstvo ve vybraných
 rozkazech slovenských velitelů na východní frontě (1941 – 1943) 74
- ŠUMICHRASŤ, Peter: Slovenské Savoie Marchetti SM-84 Bis
 v dokumentoch (1939 – 1945). 2. časť 86
- LAMOŠ, Róbert: Tanková taktika v Normandii z pohľadu nemeckého
 generála Heinza Wilhelma Guderiana 121
- LAMOŠ, Róbert: Tanková taktika v Normandii z pohľadu nemeckého
 generála Geyra von Schweppenburga 130
- TURZA, Peter: Trofejné nemecké samohybné delá vo výzbroji čs. armády 139

Archívnictvo

- ZAŤKOVÁ, Jana: Správa o spracovaní archívneho fondu – veliteľstvo VI. zboru
 vo VHA Bratislava 147

Recenzie

- Z rodinnej kroniky Viliama Šimku st. (Zost. Rudolf Ďuriš). Ako sme bojovali
 proti Rusom za prvej svetovej vojny. (Zost. Rudolf Ďuriš). (M. Lacko) 148
- HAZUCHA, Miroslav: Úspěšní 40 rokov. (P. Bučka) 151

Anotácie, glosy 160

Bibliografia 167

INHALT

Studien

HURBANIČ, Martin: Zehn Tage, die Konstantinopel erschüttern. Verlauf der avarischen Belagerung von 626 (I.)	3
MEŠKO, Marek: Štefánik's Kampf- und politisch-diplomatische Tätigkeit in Serbien	25
SCHVARC, Michal: „Kampftruppe und Erziehungsinstrument der Bewegung“ – Freiwillige Schutzstaffel der deutschen Partei	44

Dokumente und Materialien

ZAŤKOVÁ, Jana: Flucht eines Generals (Dokumente zur Flucht des Generals Lavro Georgijevič Kornilov aus der österreich-ungarischen Gefangenschaft)	67
PEJS, Oldřich: Kriegsgefangene, Partisanen und Zivilbevölkerung in den ausgewählten Befehlen der slowakischen Kommandeure an der Ostfront (1941 – 1943)	74
ŠUMICHRAST, Peter: Slowakische Savoie Marchetti SM-84 Bis in Dokumenten (1939 – 1945) Zweite Teil	86
LAMOŠ, Róbert: Die Panzertaktik in der Normandie aus der Sicht des deutschen Generals Heinz Wilhelm Guderian	121
LAMOŠ, Róbert: Die Panzertaktik in der Normandie aus der Sicht des deutschen Generals Geyer von Schweppenburg	130
TURZA, Peter: Deutsche Trophäenpanzergeschütze in der Ausrüstung der tschechoslowakischen Armee	139
Das Archiwessen	147
Recensionen	148
Anotationen, Glossen	160
Bibliographie	167

CONTENTS

Studies

HURBANIČ, Martin: 10 days that shook Constantinople. The course of Avar's siege in 626 (I.)	3
MEŠKO, Marek: Military and political-diplomatic activity of M. R. Štefánik in Serbia.....	25
SCHVARC, M.: „Offence and educational tool of the movement“ – Freiwillige Schutzstaffel – Voluntary defence troops	44

Documents and materials

ZAŤKOVÁ, Jana: Runaway of General /Documents on the runaway of Russian General Lavr Georgijevitsch Kornilov from Austria- Hungarian capture	67
PEJS, Oldřich: War convicts, partisans and civilians in selected commands of Slovak Commanders in the eastern Front (1941 – 1943).....	74
ŠUMICHRAST, Peter: Slovak Savoie Marchetti SM-84-Bis in documentation (1939 – 1945). 2nd Part	86
LAMOŠ, Róbert: Tank tactics in Normandy from General Heinz Wilhelm Guderian's point of view.....	121
LAMOŠ, Róbert: Tank tactics in Normandy from General Geyr von Schweppenburg's point of view	130
TURZA, Peter: Trophy automotive cannons in the ammunition of the Czechoslovak Army.....	139

Archivalien	147
--------------------------	-----

Reviews	148
----------------------	-----

Annotations, Glosses	160
-----------------------------------	-----

Bibliography	167
---------------------------	-----

Vojenská história 1/2009

Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo

Vydáva Vojenský historický ústav v Bratislave
v spolupráci s Ministerstvom obrany SR

Editor a šéfredaktor: pplk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.

Výkonná redaktorka: Mgr. Mária Stanová

Grafická úprava: Dušan Babjak

Redakčná rada: PhDr. Vladimír Segeš, PhD. (predseda), PhDr. Vojtech Dangl, CSc. (podpredseda), PhDr. Igor Baka, PhD., PhDr. Valerián Bystrický, DrSc., PhDr. František Cséfalvay, CSc., PhDr. Viliam Čičaj, CSc., PhDr. Marián Hronský, DrSc., Mgr. Peter Kralčák, PhDr. Slavomír Michálek, CSc., plk.gšt. Dr. Jaroslav Nižňanský, PhD., PhDr. Jan Štaigl, CSc., pplk. PhDr. Peter Šumichrast, PhD., doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc.

Medzinárodný redakčný kruh: Dr. István Janek, PhD. (Budapest), Mgr. Mateusz Gniadzowski (Warszawa), PhDr. Jiří Rajlich (Praha), Dr. László Szarka, CSc. (Budapest), Dr. Martin Zúckert (München)

Vychádza štyrikrát ročne.

Rozširuje Vojenský historický ústav, Krajná 27, 821 04 Bratislava

Kontaktné emailové adresy: sedovab@mod.gov.sk

stanovam@mod.gov.sk

Tel. kontakt: +421/2/4820 7713, 4820 7703

Fax: + 421/2/48207719

Schválené do tlače dňa: 2. 3. 2009

EV 734/08

Nepredajné

ISSN 1335-3314

Tlač: OPS ÚLog S MO SR, Kutuzovova 8, Bratislava

Na obálke: Na fotografii je zobrazená socha generála M. R. Štefánika od českého akademického sochára Bohumila Kafku, ktorá bola odhalená v Bratislave roku 1938 na mieste bývalého korunovačného vršku pri Dunaji.